

FASTIGHETEN TEGELBRUKET 4, KUNGSHOLMEN | STOCKHOLM

ANTIKVARISK KONSEKVENSANALYS | KULTURMILJÖ OCH STADSBILD | 2019-09-23 REV. 2019-12-02

FASTIGHETEN TEGELBRUKET 4, KUNGSHOLMEN, STOCKHOLM

Antikvarisk konsekvensanalys, Kulturmiljö och stadsbild, 2019-09-20 REV. 2019-12-02

UPPDRAGSGIVARE

Locum i samarbete med Stockholms stad

ARKITEKT

Tengbom Arkitekter AB, Studio Stadsbyggnad och Studio Landskapsarkitektur

MEDVERKANDE ANTIKVARIE

Lisa Sundström, byggnadsantikvarie, certifierad sakkunnig kontrollant av kulturvärden - K, Tengbom

GRANSKNING

Anna Krus, byggnadsantikvarie, certifierad sakkunnig kontrollant av kulturvärden - K, Tengbom

FOTO

Lisa Sundström om inget annat anges. Fotografier av valda vyer tagna av AIX Arkitekter AB.

VYER

Joakim Grönlund, 3D, Tengbom

Tengbomgruppen ab
Katarinavägen 15
Box 1230
111 82 Stockholm
telefon: 08-412 52 00
www.tengbom.se
org.nr. 56329-9113

INNEHÅLL

1.	SAMMANFATTNING	s. 4	6.	KONSEKVENSBESKRIVNING - PÅVERKAN OCH KONSEKVENSER PÅ KULTURHISTORISKA VÄRDEN	s.72
2.	INLEDNING	s.. 6		Närvaron av offentliga byggnader och kontinuerlig vårdverksamhet	
	Bakgrund och syfte			Befintlig bebyggelse	
	Planområdet			Porthuset	
	Planförslaget			Röntgenbyggnad	
	Gällande detaljplan			Kungsholmens f.d. brandstation	
	Kulturhistoriska lagrum			S:t Eriks sjukhus	
	Stockholms översiktsplan			Laboratoriebyggnad	
	Stockholms stads kulturhistoriska klassificering av bebyggelse			Kontorsbyggnad	
	Fornlämningar			Värmecentral	
	Kulturmiljöanalys och konsekvensanalys			Omgivningen - staden - riksintresset	
	Bedömningskriterier			Visuella aspekter	
3.	FASTIGHETEN OCH STADSMILJÖNS HISTORISKA UTVECKLING - SAMMANFATTNING	s. 12		Stadssiluett	
	Den äldre staden			Vyer och siktlinjer i stadsmiljön	
	Grubbens trädgård			Grönska och vegetation	
	Grubbens arbets- och försörjningsinrättning/S:t Eriks sjukhus		7.	KÄLLOR	s. 74
	Stadsregleringar och den klassiska stenstadens framväxt				
	S:t Eriksområdet byggs				
4.	SAMMANFATTANDE KULTURHISTORISKA VÄRDEN - KÄLLA TILL KUNSKAP OCH UPPLEVELSE	s. 14			
	Övergripande struktur i närområdet				
	Fastigheten Tegelbruket				
5.	PLANFÖRSLAGET	s. 18			
	Planförslagets syfte och huvuddrag				

1. SAMMANFATTNING

BAKGRUND

PLANFÖRSLAGET

Fastigheten Tegelbruket 4 står idag inför omvandling. Verksamheten vid S:t Eriks sjukhus ska flytta och den befintliga bebyggelsen föreslås därför att rivas för att ersättas av ny bebyggelse innehållande bostäder, kontor och lokaler för handel. Ett förslag till ny detaljplan för området har tagits fram som innebär att två nya kvarter förslås uppföras på den frigjorda marken.

FASTIGHETENS HISTORIA

Fastigheten Tegelbruket 4 ligger i S:t Eriksområdet på Kungsholmen. S:t Eriksområdet har sedan 1860-talet varit platsen för offentlig verksamhet inom vård och omsorg. Institutionsområdet omvandlades på 1990-talet till ett bostadsområde som blev ett av landets mest omtalade bostadsprojekt under denna tid och är idag välkänt för sin postmodernistiska plan och bebyggelse. I S:t Eriksområdet inkorporerades ett par byggnader som bevarades från den äldsta institutionen. Planen för S:t Eriksområdet kom ej att genomföras till sin helhet.

Fastigheten Tegelbruket, som nu är aktuell för utveckling, ingick i den ursprungliga planen för S:t Eriksområdet, med undantag för sjukhusbyggnaden som skulle finnas kvar. På fastigheten finns idag S:t Eriks sjukhus och ett par byggnader kopplade till sjukhusets verksamhet samt ett porthus hörande till 1800-talets institutionsanläggning och Kungsholmens f.d. brandstation.

FASTIGHETENS KULTURHISTORISKA VÄRDE

Byggnaderna inom fastigheten, med undantag för ett porthus från 1800-talet, saknar kulturhistorisk klassificering i Stockholms stadsmuseum kulturhistoriska klassificering av stadens bebyggelse. Porthuset är gulklassat innebärande byggnad av ett visst kulturhistoriskt värde och/eller bebyggelsen av positiv betydelse för stadsbilden.

Fastigheten har i en kulturmiljöanalys utförd av AIX 2017 bedömts rymma samhälls- och socialhistoriska värden då den använts för vård- och omsorgsverksamhet i 150 år. Byggnaderna inom fastig-

heten har även bedömts stå som tydliga representanter för den äldsta institutionsbebyggelsen, Kungsholmens och sjukhusområdets historiska utveckling samt bärande på arkitektoniska och byggnadshistoriska värden då de visar på olika tiders arkitektoniska ideal och byggnadstekniker.

Fastigheten ligger inom riksintresse för kulturmiljövården "Stockholms innerstad med Djurgården". Riksintressen är av nationellt intresse för kulturmiljövården och ska tas tillvara vid planering och utveckling. Av de särskilt utpekade värdekärnor inom riksintresset som berörs är planförslaget är; Malmarnas tidigaste bebyggelse; Det sena 1800-talets stadsbyggande med gator av olika bredd och karaktär samt byggnader i bestämda hushöjder; Särdrag som präglar Stockholm såsom fronten mot vattnet, vyer och siktlinjer samt stadens siluett; Efterkrigstidens bostadsbyggande och förtätningar i innerstaden, bl a S:t Eriksområdet och Den offentliga staden.

METOD

Föreliggande kulturhistoriska konsekvensanalys har tagits fram för att belysa hur planförslaget påverkar områdets kulturhistoriska värden fysiskt och upplevelsemässigt. Vid bedömning av hur områdets utpekade värdebärande delar och karaktärsdrag påverkas av planförslaget har de kulturhistoriska värden och visuella aspekter som pekats ut i kulturmiljöanalys utförd av AIX Arkitekter 2017 använts och analyserats utifrån hur förändringen påverkar värden av vikt för närmiljö, staden respektive riksintresse för kulturmiljövården.

PÅVERKAN PÅ KULTURVÄRDEN

NÄRVARON AV OFFENTLIGA BYGGNADER OCH KONTINUERLIG VÄRDVERKSAMHET

När S:t Eriks sjukhus och övriga till värdverksamheten hörande byggnader rivs och ersätts med bostadsbebyggelse bryts områdets sedan 150 år kontinuerliga vårdhistoria. Möjligheten att avläsa och uppleva byggnader som speglar områdets historiska kontinuerliga värdverksamhet försvinner. Ett historiskt lager försvinner och förstäelsen för stadens sjukvårdshistoriska utveckling och verksamhet minskar. Värdverksamhet medges i plan för en av de byggnader som bevaras, för att en befintlig värdcentral ska kunna ligga kvar, vilket kan bidra till en reminiscens av områdets vårdande verksamhet.

Stadsdelen Kungsholmens bebyggelsestruktur präglas av sin stora andel offentliga byggnader. S:t Eriks sjukhus ingår i ett stråk av offentliga byggnader som utgörs av Trygg-Hansahuset, S:t Eriks sjukhus och S:t Eriks gymnasium. En rivning av S:t Eriks sjukhus medför att närvaron av offentliga institutioner på Kungsholmen minskar.

BEFINTLIGA BYGGNADER

Planförslaget innebär att befintliga byggnader i den låga sammanlänkande byggnadslängan, som är väsentlig för Fleminggatan upplevelsemässiga värden, huvudsakligen bevaras. I längan ingår Grubbens porthus från 1880-talet som utgör entré till S:t Eriksområdet. Porthuset bevaras som en viktig del i områdets gestaltning och som en väsentlig byggnad som berättar om områdets äldre historia. Även f.d. Kungsholms brandstation i längan bevaras som en väsentlig byggnad i stadsdelens historia och bidrar med sin bevarade 1800-talsarkitektur till områdets karaktär. En sammanlänkande byggnad från 1930-talet bevaras vilket bidrar till att den låga byggnadslängan längs med Fleminggatan huvudsakligen bibehålls som ett sammanhållet positivt inslag i stadsbilden. Ett av husen i längan, Anders Tengboms laboratoriebyggnad från 1950-talet, rivs för att ta upp ett stråk in till S:t Eriksområdet och ge plats för ny kvartersbebyggelse.

S:t Eriks sjukhus och tre andra byggnader (en kontorslänga, en f.d.

laboratoriebyggnad, båda efter Anders Tengboms ritningar, samt en värmecentral från 1960-talet), samtliga förknippade till vård- verksamheten, rivs. S:t Eriks sjukhus har bedömts omfattas av ett särskilt kulturhistoriskt värde genom sin väl bevarade monumentala moderniska arkitektur. Rivning av S:t Eriks sjukhus innebär att en särskilt värdefull byggnad typisk för 1970-talets modernistiska bebyggelse och en karaktärsbyggnad i stadsbilden tas bort. Rivningen av de mindre verksamhetsbyggnaderna medför att byggnader av vikt för förståelsen av områdets vårdhistoria och kontinuerliga verksamhet samt att vissa arkitektoniska och byggnadshistoriska värden försvinner.

OMGIVNINGEN - STADEN/RIKSINTRESSET

Den föreslagna bebyggelsen inordnar sig och förhåller sig till stenstadens kvartersstruktur, fasaduppbyggnad med sockelvåning och takfotshöjder och framstår som ett tillägg till stenstadens bebyggelse. Övre indragna våningarna över takfotshöjd med platta tak medför dock att byggnadsvolumerna upplevs som högre och mer kompakta än omgivande bebyggelse.

S:t Eriksområdets är ett utpräglat exempel på ett postmodernt område. Områdets ursprungliga detaljplan har en tydlig planstruktur uppbyggd efter postmodernismens stadsbyggnadsprinciper. Den nya bebyggelsen planeras att ingå i området genom två slutna kvarter som bryter mot den ursprungliga planens småskaliga öppna kvarter och lägre hushöjder än staden i övrigt. De nya volymerna bedöms påverka S:t Eriksområdet som helhet genom att de medför en skalförskjutning i kvartersstorlek och höjd som verkar dominerande inom S:t Eriksområdets tydliga plan. De slutna större kvarteren och höga hushöjderna, jämfört med S:t Eriksområdet, riskerar att dominera och visuellt inskränka på områdets befintliga byggnader och finmaskiga plan och kan medföra att upplevelsen av S:t Eriksområdet som ett sammanhållet område med genomarbetad planstruktur minskar.

Positivt är att den nya bebyggelsen planeras att gestaltnings- och materialmässigt ta upp stenstadens och S:t Eriksområdets karaktärsdrag kan bidra till att den ansluter till omgivningen på ett hänsynsfullt sätt.

VISUELLA ASPEKTER

Stadssiluett

De nya volymerna följer huvudsakligen stenstadens takfotshöjd men bryter väsentligt mot S:t Erikområdets varierade uppbrutna byggnadsvolymer, taklandskap och generellt lägre hushöjder. De nya slutna volymerna med platta tak får i siluetten en kompakt och dominerande verkan och medger inte siktlinjer inåt i stadsdelen.

Vyer och fondmotiv

Generellt medför förslaget en större förändring av stadsbilden i närområdet då det idag relativt öppna kvarteret ersätts med slutna kvarter vars volymer sluter gaturummen och skapar stenstadsgator.

I en vy från Celsiusgatan sluts gaturummet och Bonnierhuset som landmärke och orienterande målpunkt döljs.

I flera vyer medför avverkning av uppväxta trädrader ett minskat upplevelsevärde genom att dess roll som uppmjukande komponent i gaturummen försvinner under en övergångsperiod.

Förslaget innebär en viss höjning av stadsdelens siluett. I vyer på avstånd sticker de nya volymerna upp ur stadsdelens träd- och taksiluett och dominerar med sina kompakta volymer och platta tak över stadsdelens i övrigt varierade taklandskap och uppbrutna volymer.

I flera av de valda vyerna och fondmotiven medför planförslaget ingen eller liten påverkan på kulturmiljön.

GRÖNSKA OCH VEGETATION

Uppvuxna träd längs med Fleminggatan och Polhemsgatan ersätts med nyplanterade träd vilket under lång tid minskar upplevelsen av den uppväxta gröna miljön.

Planförslaget utgår i övrigt från att binda ihop och bygga vidare på omgivande gröonstråk i S:t Eriksområdet och stadskvarteren vilket bedöms tillföra gröna värden till området. De befintliga hörnpar-

kerna i S:t Eriksområdet förstärks och plantering av ny förgårdsmark bedöms bidra till att ansluta den nya bebyggelsen till S:t Eriksområdets karaktärsdrag på ett positivt sätt.

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING AV FÖRSLAGET

Sammanfattningsvis bedöms förslaget medföra en större förändring av närmiljön genom den direkta fysiska omvandlingen av områdets bebyggelse från öppna till slutna kvarter i upp till 7 våningar som skapar slutna stadsgator. Områdets ändrade användning från vård och offentlig verksamhet till bostäder och kontor/handel innebär en minskad förståelse för områdets historiska verksamhet. Att S:t Eriks sjukhus, som ingår i ett stråk av offentliga byggnader på Kungsholmen, rivs medför en minskning av andelen offentliga institutioner i stadsdelen och att en karaktärsbyggnad med kulturhistoriskt särskilt värde försvinner och ersätts med nya byggnader.

Den nya föreslagna bebyggelsen inordnar sig huvudsakligen i den klassiska stenstadens bebyggelse- och gatustruktur men kan verka dominerande och storskalig i förhållande till S:t Eriksområdets generellt lägre bebyggelse och gatustruktur vilket kan medföra negativ påverkan på området som helhet. Att planförslaget gestaltnings- och materialmässigt avser ta upp stenstadens och S:t Eriksområdets karaktärsdrag bedöms bidra till att den ansluter till omgivningen på ett hänsynsfullt sätt.

Planförslagets slutna kvarter, platta tak och höjd medför också att kvarteren höjer sig ur stadsdelens siluett på ett för stadsdelens karaktär avvikande sätt vilket medför att kvarteret får en dominerande verkan och höjning av stadens siluett.

Förslaget bedöms sammantaget medföra en måttlig påverkan på stadens kulturhistoriska intressen som helhet och en liten påverkan på riksintressets utpekade värdekärnor.

2. INLEDNING

BAKGRUND OCH SYFTE

Fastigheten Tegelbruket 4 ligger i S:t Eriksområdet på Kungsholmen. Fastigheten rymmer S:t Eriks ögonsjukhus som ska omlokaliseras till Norra Hagastaden varför Stockholms läns landsting, som äger fastigheten, önskar utveckla fastigheten för bostäder. Tengbom har fått i uppdrag att ta fram underlag för en ny detaljplan för fastigheten.

Undertecknad har ingått som byggnadsantikvarie i arbetet att ta fram den nya detaljplanen. Syftet har varit att bidra till att områdets kulturhistoriska kvaliteter tas i beaktning samt att utarbeta en konsekvensanalys för att belysa det framtagna förslagens konsekvenser på kulturmiljön.

Den kulturhistoriska konsekvensanalysen ska användas som underlag till bedömning av hur förslaget uppfyller miljöbalkens och plan- och bygglagens krav vid planering och utformning av nya byggnader i kulturmiljö.

PLANOMRÅDET

Planområdet ingår i S:t Eriksområdet som avgränsas i söder av Fleminggatan och i väster av Polhemsgatan. Mot öster möter området P O Hallmans Gata och Grubbensringen. Inom fastigheten ligger den storskaliga vårdbyggnaden S:t Eriks ögonsjukhus samt ett par byggnader kopplade till vårdverksamheten, grönytor, parkering och logistiktor för sjukhuset.

PLANFÖRSLAGET

Syftet med detaljplanearbetet är att pröva möjligheterna till en utveckling av fastigheten för i huvudsak bostäder med lokaler i bottenvåningar och kommunal service.

Ett mål vid utarbetandet av detaljplanen är att den ska inordnas i stadens övergripande inriktningsmål att verka för arkitektur av hög kvalitet och ett tillvaratagande av områdets förutsättningar och kvaliteter tidigt i processen.

KULTURMILJÖ- OCH KONSEKVENSANALYS

Syftet med en kulturmiljöanalys är att beskriva en byggnad eller en bebyggelsemiljös historiska utveckling, analysera vilken kunskap och upplevelse den förmedlar och definiera värdebärande byggnader, byggnadsdelar, karaktärsdrag och kvaliteter.

Med stöd av en sådan kan förutsättningar för utveckling definieras, möjliga förändringar diskuteras och konsekvenser av konkreta utvecklingsförslag som medför förändringar i den fysiska miljön bedömas. Målsättningen är att analysera hur ett utvecklingsförslag med nya strukturer och byggnader påverkar de kulturhistoriska värdena ett område har fysiskt och upplevelsemässigt.

För fastigheten Tegelbruket utfördes en kulturmiljöanalys år 2017 som omfattar såväl de enskilda byggnaderna som den samlade kvartersbebyggelsen och dess funktion i den omgivande stadsmiljön. Denna rapport är framtagen av AIX och utgör underlag för beskrivning av sammanfattande historik och kulturhistoriska värden i föreliggande konsekvensanalys. För fördjupad historik, värdediskussion och nulägesbeskrivningar hänvisas till detta dokument.

BEDÖMNINGSKRITERIER

I konsekvensanalysen diskuteras vilken påverkan det utarbetade detaljplanförslaget har på de, i den ovan nämnda kulturmiljöanalysens, utpekade karaktäristiska dragen och värdebärande delarna och hur de kulturhistoriska värdena tas tillvara.

I kulturmiljöanalysen definieras de kulturhistoriska värdena i tre nivåer; av vikt för riksintresse, av vikt för Stockholm, av vikt för närmiljön. I konsekvensanalysen har samma uppdelning används vid analys av påverkan.

För att tydliggöra vilka konsekvenser som planförslaget innebär används en bedömningsskala omfattande liten, måttlig eller stor konsekvens för kulturmiljö.

Fastigheten Tegelbruket 4 på Kungsholmen.

KULTURHISTORISKA LAGRUM

Riksintresse för kulturmiljövården

Fastigheten Tegelbruket ligger inom riksintresse för kulturmiljövården "Stockholms innerstad med Djurgården" (AB 115). Riksintressen för kulturmiljövården pekas ut av Riksantikvarieämbetet och innebär att den utpekade kulturmiljön är av nationellt intresse. Riksintresseområden ska enligt miljöbalken tas tillvara i planering och utveckling och skyddas mot påtaglig skada, d v s områdets kulturhistoriska värden ska bevaras och skyddas från åtgärder som medför negativ påverkan på kulturmiljön. Länsstyrelsen verkar för att riksintressen tillgodoses vid planering och prövning.

Riksintresset för Stockholm har fler motiv varav uttryck relevanta för föreliggande planförslag är; Malmarnas tidigaste bebyggelse; Det sena 1800-talets stadsbyggande med gator av olika bredd och karaktär samt byggnader i bestämda hushöjder; Särdrag som präglar Stockholm såsom fronten mot vattnet, vyer och siktlinjer samt stadens siluett; Efterkrigstidens bostadsbyggande och förtätningar i innerstaden, bl a S:t Eriksområdet; Den offentliga staden.

Plan- och bygglagen

Enligt plan- och bygglagens 2 kap. 6 § ska ny bebyggelse utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärden på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Vidare ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas.

Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas (PBL 8 kap. 13 §). All bebyggelse omfattas av plan- och bygglagens krav på varsamhet vid ändring (PBL 8 kap. 17 §). Detta innebär att ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar tillvara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden.

STOCKHOLMS STADS KULTURHISTORISKA KLASSIFICERING AV STADENS BEBYGGELSE

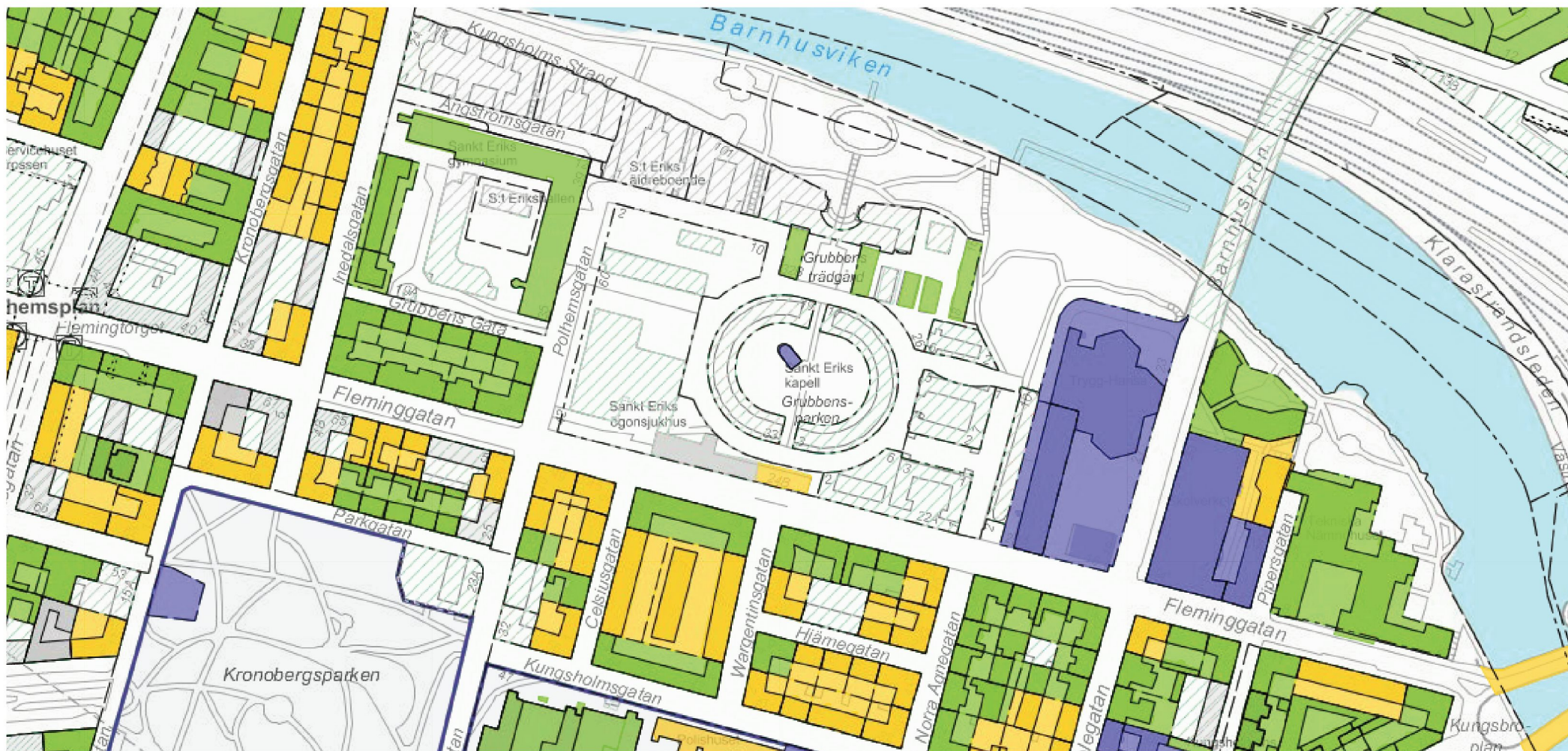
Bebyggelsen inom fastigheten saknar, med undantag för porthuset, kulturhistorisk klassificering.

Porthuset är gulklassat innebärande byggnad med visst kulturhistoriskt värde och/eller av positiv betydelsen för stadsbilen.

Stadsmuseet har haft för avsikt att inför detaljplan se över befintlig klassificering och klassificera ännu ej klassificerad bebyggelse. Då formell omklassificering saknas utgår värderingen av bebyggelsen från AIX kulturmiljöanalys. (Enligt muntlig information har den låga längan längst med Fleminggatan grönklassificerats av Stockholms stadsmuseum innebärande särskilt värdefull byggnad).

FORNLÄMNINGAR

Inga registrerade fornlämningar finns inom planområdet. Belägg finns för att ett Tegelbruk låg på platsen under 1500-talet. Länsstyrelsen behandlar frågor om fornlämningar.

Stockholms stadsmuseums kulturhistoriska klassificering av stadens bebyggelse. Bebyggelsen inom fastigheten Tegelbruket har inte klassificerats kulturhistoriskt.

Blått är den högsta klassen och omfattar bebyggelse av synnerligen högt kulturhistoriskt värde.

Grön klassning innebär också ett högt kulturhistoriskt värde och betyder att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Gult är den tredje nivån som används vid klassificering. En gulklassning innebär att fastigheten har bebyggelse av positiv betydelse för stadsbilden och/eller av visst kulturhistoriskt värde.

Fastighet markerad med grått går inte att hänföra till någon av ovanstående kategorier. Det finns även fastigheter som är markerade med streck vilket betyder att de ännu inte har klassificerats, alternativt att fastigheten är obebyggd. Fastigheter som inte är klassificerade kan ha stora kulturhistoriska värden, även om Stadsmuseet ännu inte tagit ställning till dessa värden.

STOCKHOLMS ÖVERSIKTSPLAN

Enligt översiktsplan för Stockholm ska stadsbebyggelsen utvecklas successivt med utgångspunkt i lokala förutsättningar och behov.

Ny bebyggelse ska infogas med omsorg om stadslandskapets helhetsverkan och planeras i samspel med eller i medveten kontrast till områdets stadsbyggnadskaraktärer. Vidare uttalas att nya byggnader ska utformas med hög arkitektonisk kvalitet samt att karaktärsskapande befintlig bebyggelse ska bevaras och förnyas varsamt.

GÄLLANDE DETALJPLAN

Fastigheten omfattas av detaljplan DP 8564 , laga kraft 1994, vilken anger bostäder, vård, kulturresevat samt gata. Den planerade bostadsbebyggelsen i fastigheten Tegelbruket 4 genomfördes inte. Byggnader som inte rivits saknar stöd i gällande detaljplan.

Gällande detaljplan, S:t Eriksområdet, laga kraft 1994.

3. FASTIGHETEN OCH STADSMILJÖNS HISTORISKA UTVECKLING - EN SAMMANFATTNING

DEN ÄLDRE STADEN

Fastigheten på Kungsholmen ligger i det skärgårdslandskap som Stockholm utgör med synliga spår av landskapsformationer och topografi. Området var i äldre tid förhållandevis flackt med skarp sluttning ned mot Barnhusviken. Landskapet hade en landsbygdskaraktär och användes i huvudsak för odling. Namnet Tegelbruket kommer sig av ett tegelbruk som anlades här på 1500-talet.

GRUBBENS TRÄDGÅRD

Området köptes på 1700-talet av släkten Grubb som här uppförde ett bostadshus med trädgård och en väderkvarn. Trädgården blev så småningom en offentlig lustträdgård för Kungsholmsbornas nöje.

GRUBBENS ARBETS- OCH

FÖRSÖRJNINGSRÄTTNING/S:T ERIKS SJUKHUS

Efter att egendomen kommit till Stockholms stads ägo på 1860-talet uppfördes de äldsta bevarade delarna i nuvarande S:t Eriksområdet. Byggnaderna rymde stadens arbets- och försörjningsinrättning, som under namnet "Grubbens" var en välkänd och för sitt elände fruktad inrättning. De äldsta delarna av anläggningen uppfördes efter ritningar av arkitekten Fredrik Wilhelm Scholander. Utvidgningar av anläggningen utfördes under 1860-talet efter arkitekten Ludvig Hedins ritningar, efter arkitekten Axel Nyströms ritningar på 1870-talet och på 1890-talet en byggnad för sinnessjuka efter ritningar av arkitekten Axel Kumlien. På området uppfördes förutom institutionsbyggnader; kontor, ekonomibyggnader, kapell, portvaktsbyggnad m.m.

Inriktningen vände sig efterhand tydligare mot sjukvård och från 1920-talet användes namnet S:t Eriks sjukhus. Under perioden 1930-80 var Ivar och Anders Tengbom arkitekter för ny-, om- och tillbyggnader. Den senaste vårdbyggnaden, idag kallad S:t Eriks sjukhus, uppfördes på 1970-talet efter ritningar av Anders Tengbom och C G Carlstedt.

STADSREGLERINGAR OCH DEN KLASSISKA STEN-STADENS FRAMVÄXT

Kungsholmens första stadsplaner tillkom under 1600-talet och förespråkade ett strikt rutnät av gator och rektangulära kvarter. Till gator med bevarade sträckningar från 1600-talets regleringar hör bl a Fleminggatan, Scheelegatan och Garvargatan.

Under 1880-talet antogs Lindhagens planer för hela Stockholm inklusive Kungsholmen. Efter parisiska mått skulle boulevarder med trädalléer kantade av bostadshus i fem våningar anläggas. På Kungsholmen breddades Fleminggatan och de omgivande kvarteren bebyggdes med putsade hus i fem våningar.

S:t ERIKSOMRÅDET BYGGS

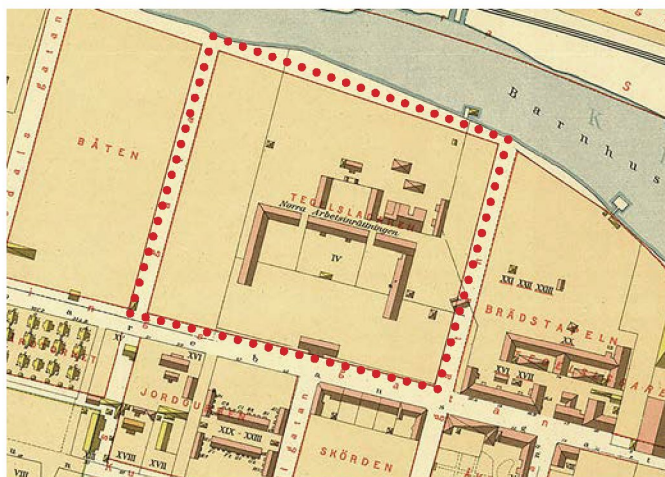
Akutsjukhuset lades ned år 1986 och den yngsta byggnaden på området togs över av S:t Eriks ögonsjukhus 1990. Stockholms stad köpte efter förhandlingar med landstinget den övriga vårdanläggningen och marken i syfte att bygga bostäder.

Bostadsområdet som uppfördes med 770 bostäder kom att bli Stockholms största och mest omtalade stadsbyggnadsprojekt under 1990-talet. Stockholms stadsbyggnadskontor tog genom planarkitekten Aleksander Wolodarski en aktiv roll under utformningen av området och planerade för ett område med målsättningen att skapa ett attraktivt bostadsområde med en god boendemiljö och en stadsmiljö av hög arkitektonisk kvalitet.

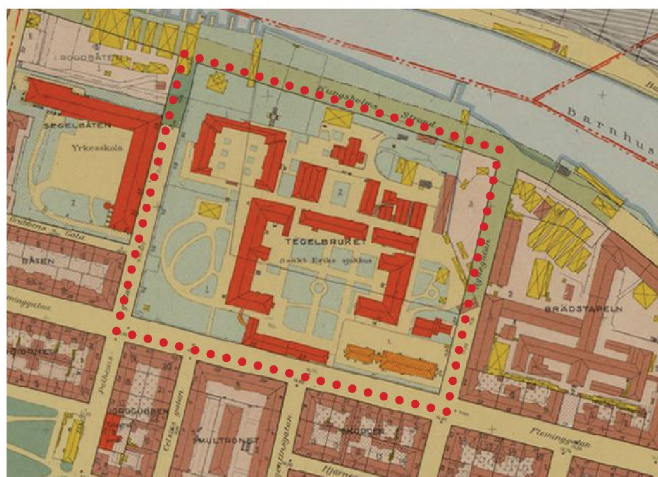
Vid omvandlingen av den historiska institutionella miljön revs flera byggnader medan ett par av de äldre byggnaderna bevarades och inkorporerades i det nya bostadsområdet. För att säkerställa att stadens höga ambitioner gällande utformning och gestaltning följdes upprättades ett kvalitetsprogram till vilket byggnadsherrarna underordnade sig. För att få en variation i stadsbilden anlätades sex olika arkitektkontor för att utforma bebyggelsen.

Genom kvalitetsprogrammet kunde byggnadernas material, kulörer och gestaltning styras, men även park-, gatu- och för- gårdsmark. Inspiration hämtades från Stockholms stenstad, bl a Atlasområdet i Vasastan. Byggnadernas arkitektur och områdets struktur återgick till den svenska 1920-talsklassicismen och de engelska stadsplanerna från samma tid.

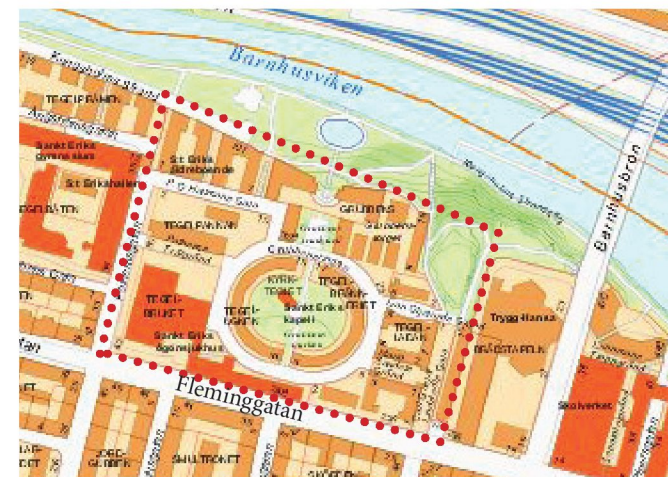
Området har kritiserats för att vara en pastisch men framstår som ett sammanhållet och väl genomarbetat område som tar upp historiska spår från den tidigare sjukhusbebyggelsen och formspråk från staden i sin helhet. S:t Eriksområdet avläses tydligt som ett eget område i stenstaden men som samtidigt samspelar med stenstadens karaktär och kvalitet.

S:t Eriksområdet år 1885. Lundgrens karta från år 1885.

S:t Eriksområdet år 1930. Pahlmans karta från år 1930.

S:t Eriksområdet idag.

S:t Eriks sjukhus, 1940-tal.

Porthuset till S:t Eriksområdet, tidigare Grubbens arbets- och försörjningsinrättning. Uppfört under 1880-talet.

S:t Eriks sjukhus uppfört under 1970-talet.

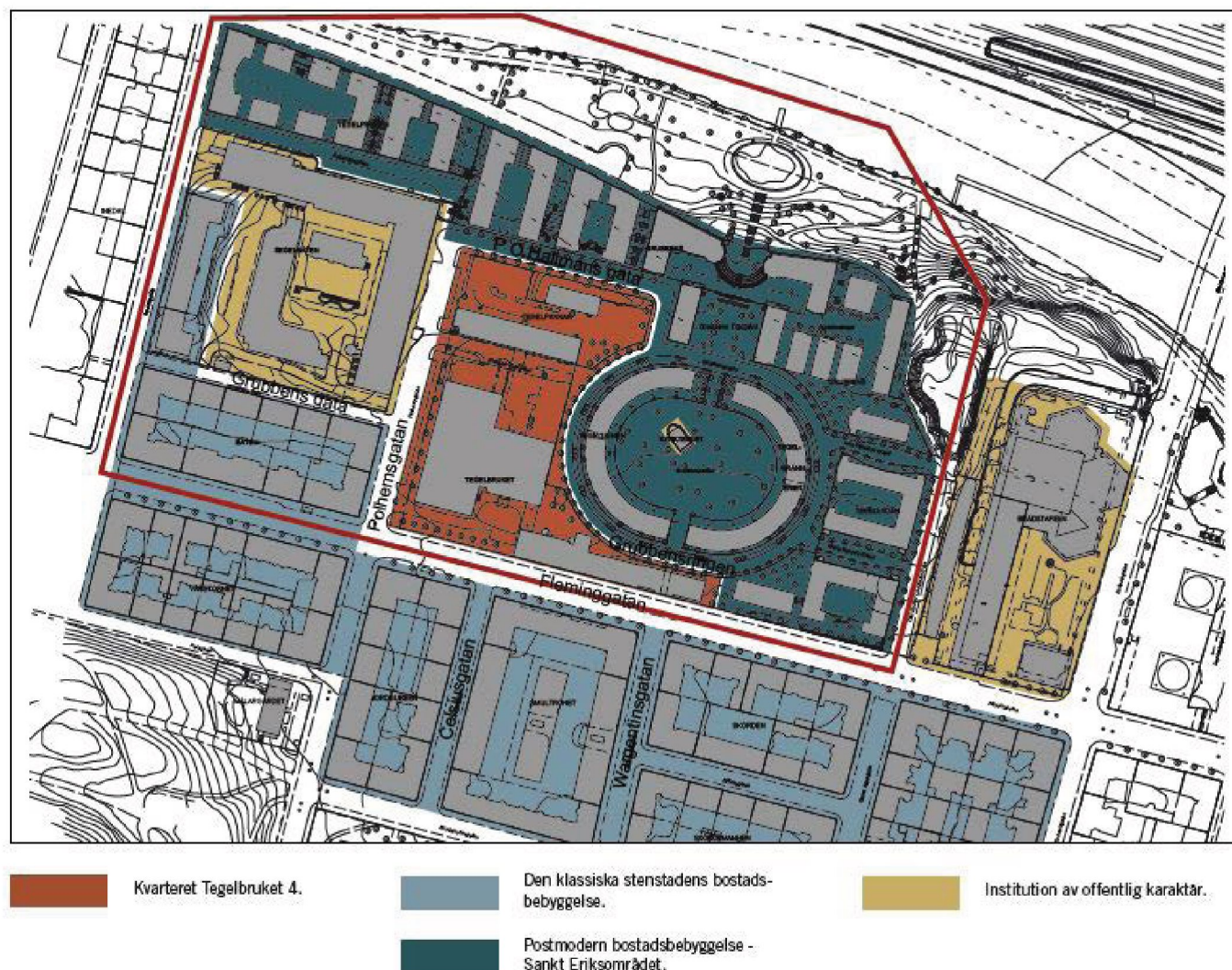
4. SAMMANFATTANDE KULTURHISTORISKA VÄRDEN - KÄLLA TILL KUNSKAP OCH UPPLEVELSE

ÖVERGRIPANDE STRUKTUR I NÄROMRÅDET

Den övergripande strukturen i området präglas av tre teman i Stockholms historia; dels det sena 1800-talets expansion med kvarter med stenstadsbebyggelse i fem våningar uppförd mellan åren 1880-1920, dels S:t Eriksområdets postmoderna bebyggelse med delar bevarade från Grubbens ursprungliga anläggning, dels institutionsbebyggelse av offentlig karaktär.

I närområdet ligger, vid Polhemsgatan, S:t Eriks gymnasium från 1930-talet i funktionalistisk stil. Öster om S:t Eriksområdet möter Trygg-Hansas moderna kontorsbyggnad från 1980-talet. Tillsammans med S:t Eriks sjukhus ingår byggnaderna i ett stråk av institutioner på Kungsholmen.

De omgivande närmiljöerna utgör ett spektra av Kungsholmens olika utbyggnadsfaser och historiska bakgrund och bär därmed på stadsplaneringshistoriska, arkitektur- och byggnadshistoriska värden.

Bebyggelsestrukturer.
Ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

	Byggnader uppförda 1860-1890 i klassicistisk stil		Bostadsbebyggelse uppförd åren 1915-1920 i 1920-talsklassicism.		Bostadsbebyggelse uppförd under 1950-, 60- och 70-tal.
	Bostadsbebyggelse uppförd åren 1890-1920 i olika blandstilar.		Byggnader uppförda 1930-1950 i funktionalistisk stil.		Modernistisk bebyggelse, f.d. S:t Eriks sjukhus, uppförda 1950-1980.
					Postmodernistisk bebyggelse, uppförd åren 1990-2000.

Bebyggelseområden.
Ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

FASTIGHETEN TEGELBRUKET

Fastigheten Tegelbruket, som är aktuellt för omvandling, domineras av den stora sjukhusbyggnaden uppförd under 1970-talet. Två mindre verksamhetsbyggnader på fastigheten hörande till sjukhusverksamheten, uppförda under 1950- och 1960-talen, har tillkommit utan medveten plansstruktur. Inom fastigheten finns i övrigt en häckomgärdad grönyta till sjukhuset samt asfaltstäckta logistikytor och parkeringar.

Inom planområdet ligger även en lägre byggnadslänga längst med Fleminggatan omfattande Grubbens gamla porthus, som idag utgör entré till S:t Eriksområdet, Kungsholmens gamla brandstation samt till dessa två sammanlänkade byggnader uppförda för verksamheten vid sjukhuset.

Den låga byggnadslängan bidrar till att skapa en intim entré till S:t Eriksområdet och har en huvudsakligen välbevarad karaktär och ett framhävt läge av stor betydelse för fastighetens upplevelsemässiga värden mot Fleminggatan.

Med undantag för sjukhusbyggnaden och Grubbens gamla porthus avsågs verksamhetsbyggnaderna att rivas och marken bebyggas som en del av det postmoderna S:t Eriksområdet på 1990-talet men kom ej att genomföras.

Byggnaderna inom utredningsområdet har tillkommit efter rivning, nybyggnad och tillbyggnad som successivt brutit ned den ursprungliga anläggningens arkitektoniska kvalitéer men bedöms stå som tydliga representanter för Grubbens, Kungsholmens och sjukhusområdets historiska utveckling samt bär på arkitektoniska och byggnadshistoriska värden då de visar olika tiders arkitektoniska ideal och byggnadstekniker.

Fastigheten bedöms även ha ett samhällshistoriskt och socialhistoriskt värde då det använts för vård- och omsorgsverksamhet under 150 år vilket ger ett starkt kontinuitetsvärde.

Kv.Tegelbruket 4 som del av närmiljön

Bebyggelse

- Kontorsbyggnad, uppförd 1954
- F.d. värmecentral, uppförd 1969
- Funktionalistiska tilläggsbyggnader i längan mot Fleminggatan

Byggnaderna berättar om utvecklingen av vårdverksamheten på platsen inom ramen för S:t Eriks sjukhus. Deras betydelse är inte av sådan vikt som de byggnader som listas i kolumnerna bredvid utan deras värde består i deras sammanhang, samt vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden.

Visuella aspekter

- Exponerat läge intill Fleminggatan-Polhemsgatan

Fastighetens exponerade läge vid korsningen Fleminggatan-Polhemsgatan och dess framträdande roll i fonderna för många gator i närmiljön ger kvarteret betydande upplevelsemässiga värden i närmiljön. Denna roll medför stora gestaltningsmässiga krav på eventuella förändringar av platsen.

- Rekreationella värden

De öppna och fria siktlinjerna över kvarterets norra del utgör ett visst visuellt värde i stadsbilden. Parkytan vid Ögonsjukhusets östra sida besöks, trots sin enkla utformning, av anställda i närområdet.

- Vegetationen som stadsbyggnadskomponent

Lindalléerna bidrar till platsens rumslighet och bildar en sammanhängande grön front som binder ihop kvarteret med Kronobergsparken i sydväst och Grubbensparken i öster.

Kv. Tegelbruket 4 som del av Stockholm

Bebyggelse

- S:t Eriks ögonsjukhus, uppfört 1978
- Port- och kontorsbyggnad, uppförd 1880 (gulklassad)
- F.d. Kungsholmens brandstation, uppförd 1892

Byggnaderna står som tydliga representanter för Grubbens, Kungsholmens och sjukhusområdets historiska utveckling. De bär också på arkitekturhistoriska- och byggnadshistoriska värden. De bidrar till den karaktäristiska och täta väv av historiska lager på platsen.

- 150 år av obruten vård- och omsorgsverksamhet

Kvarteret Tegelbruket har under mycket lång tid fungerat som ett centrum för vård- och omsorgsverksamheter vilket ger ett starkt kontinuitetsvärde ur ett lokalhistoriskt perspektiv.

- Närvaron av offentliga institutioner på Kungsholmen

S:t Eriks ögonsjukhus ingår, tillsammans med S:t Eriks gymnasium och fler offentliga byggnader öster om utredningsområdet, i ett stråk av institutioner på Kungsholmen.

Visuella aspekter

- Framträdande roll i stadsbilden

Ögonsjukhusets stora volym och solitära läge ger det ett miljöskapande värde som framträdande fondbildning i stadsdelen.

- Historiska gatusträckningar

Samtliga gatusträckningar i anslutning till rubricerad fastighet har stadsbyggnadshistoriska värden, störst tyngd bär de gator som anslutes i samband med regleringen av stadsdelen under det sena 1800-talet.

Kv. Tegelbruket 4 som del av riksintresset

- "...de mycket speciella topografiska förutsättningarna."

Stockholms topografi är resultatet av en geologisk process som pågått under miljontals år. Denna process är tydligt avläsbar genom den höga, öst-västligt riktade och norrvända sluttningen ned mot Barnhusviken samt bergsparken Kvarnbacken. Dessa bergssluttningar är del i ett för Stockholm särskilt karaktärsdrag.

- "Stockholmska särdrag som anpassningen till naturen, fronten mot vattenrummen och Stockholms inlopp, både från Saltsjön och Mälaren."

Dessa särdrag kommer till tydligt uttryck inom utredningsområdet där bebyggelsen på ett distinkt sätt anpassats till topografins förutsättningar. Den post-modernistiska bebyggelsen vänder sina gestaltade gavelpartier mot stranden liksom dess 20-tals klassicistiska föregångare. Byggnaderna har en oförträckt anpassning till detta särdrag genom sina uppbrottna volymer och mot vattnet avtrappande taklinjer.

- "Det sena 1800-talets stadsbyggande med esplanadsystemet och gator av olika bredd och karaktär, och byggnader i bestämda hushöjder."

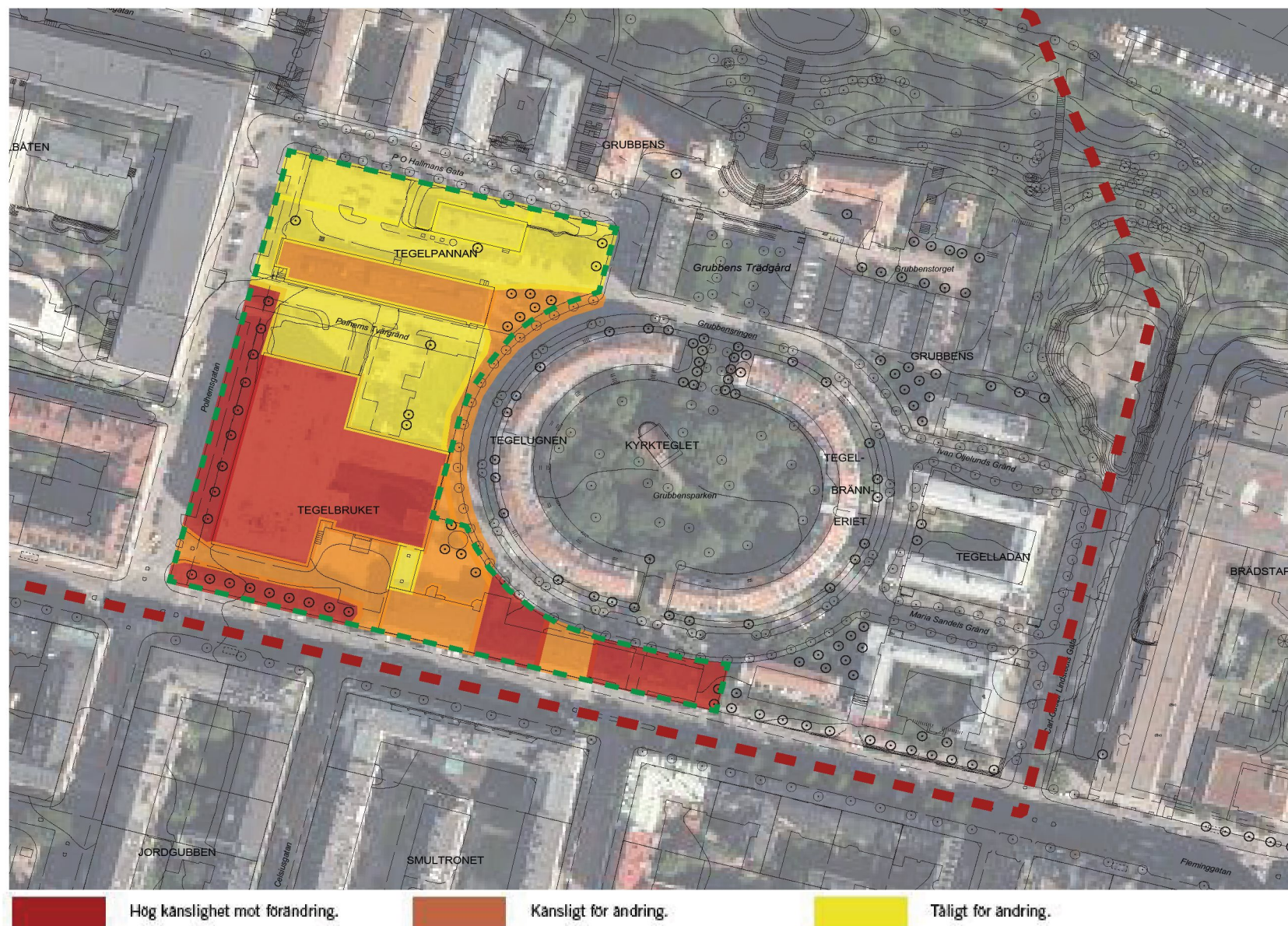
Kvarteret illustrerar hur 1900-talets bebyggelse i volym och byggnadshöjd anpassats till den omgivande stenstadsbebyggelsen. Fleminggatan och Polhemsgatan och hur byggnaderna förhåller sig till dessa representerar det sena 1800-talets stadsbyggnadsprinciper.

- "1900-talets stadsbyggande och bebyggelseutveckling. Uttryck för det moderna välfärdssamhället och dess stadsbyggande."

Kvarteret Tegelbruket har under hela 1900-talet inrymt offentlig sjukvårdsverksamhet. Närvaron av vård- och omsorg har en obruten kontinuitet i kvarteret som varat i mer än 150 år.

Sankt Eriksområdet hade när det slutfördes kommit att bli ett av Stockholms största och mest omtalade bostadsprojekt. Ett tydligt exempel på postmodernismens stadsbyggnadsprinciper och representant för 1980- och 1990-talens arkitektoniska tillbakablickande.

Förtydligande av kulturhistoriska värden som kommer till uttryck på platsen samt viktning av dessa värden i förhållande till närmiljön, staden och riket. Ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Byggnadernas känslighet/tålighet mot förändringar. Ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

5. PLANFÖRSLAGET

PLANFÖRSLAGETS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Planförslaget innebär i huvuddrag att ersätta tidigare vårdbyggnader med nya stadskvarter innehållande kontor, bostäder, förskola samt lokaler för handel och service. De allmänna platserna avses att utvecklas i anslutning till kvarteren och nya stråk skapas.

Befintliga byggnader, med undantag för tre hus i den låga längan mot Fleminggatan, rivs.

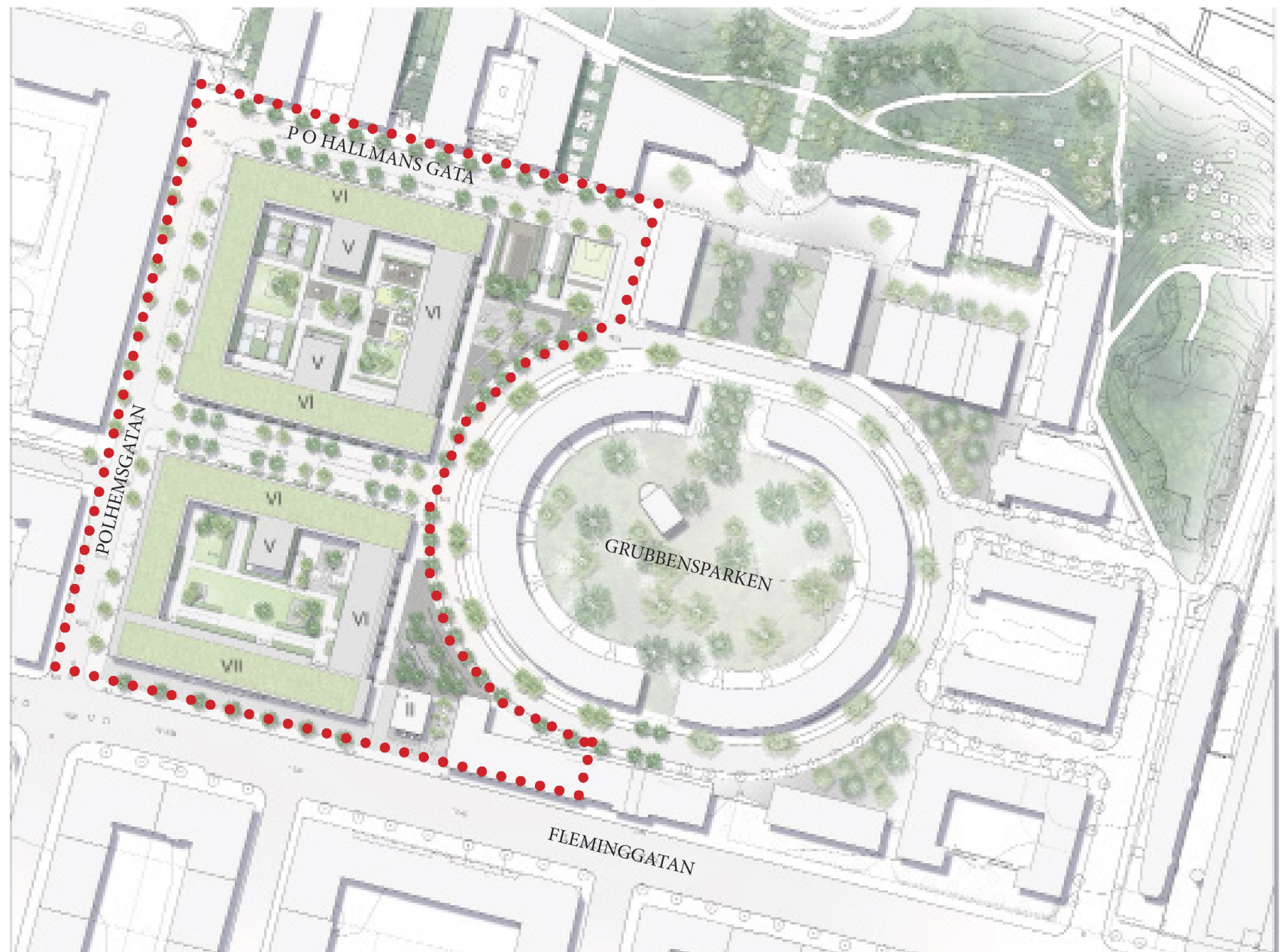
Den frigjorda marken planeras för två slutna stadskvarter med mellan fem till sju våningar med blandade funktioner. Förslaget omfattar ca 325 lägenheter, 5.000 kvm kontor samt en förskola, en idrottshall samt kommersiella lokaler i bottenvåningarna.

Som stadsbyggnadsprincip för de nya kvarteren anges att målet är att bygga vidare på den ursprungliga täta innerstadens principer samtidigt som S:t Eriksområdets starka planform och gestaltningssidé och den historiska park- och institutionskaraktären, tas tillvara och fullbordas.

Ett annat mål är att den värdefulla bebyggelsen ska bevaras så långt som möjligt och integreras på ett respektfullt sätt samt att ny bebyggelse ska anpassas till omgivningarnas höjdskala och utformas med motsvarande omsorg om gestaltning och utförande.

Till planen har ett kvalitetsprogram tagits fram för att förtydliga detaljplanens intentioner avseende gestaltning av bebyggelsen och allmän plats. Utformningen av byggnaderna avses att detaljplaneras i den fortsatta planprocessen.

I följande kapitel beskrivs planförslagets olika delar och dess påverkan på kulturhistoriska värden.

Planområdet inom röd markering.

6. KONSEKVENSBESKRIVNING - PÅVERKAN OCH KONSEKVENSER PÅ KULTURHISTORISKA VÄRDEN

NÄRVARON AV OFFENTLIGA BYGGNADER OCH KONTINUERLIG VÅRDVERKSAMHET

Historisk bakgrund och nuläge

Fastigheten är bebyggt med institutionsbebyggelse som kommit till från 1880-talet fram till uppförandet av S:t Eriks sjukhus år 1978.

Bebyggelsen inom fastigheten speglar verksamheten och utvecklingen vid S:t Eriks sjukhus och har även en stark koppling till den verksamhet som bedrevs vid Grubbens arbets- och försörjningsinrättning, inte minst genom det bevarade Porthuset vid Fleminggatan.

Kulturhistoriska värden

- 150 år av obruten vård- och omsorgsverksamhet. Fastigheten Tegelbruket har under mycket lång tid huserat olika typer av vård- och omsorgsverksamheter vilket ger ett starkt kontinuitetsvärde.
- Närvaron av offentliga institutioner på Kungsholmen. S:t Eriks sjukhus ingår, tillsammans med S:t Eriks gymnasium och fler offentliga byggnader öster om utredningsområdet, i ett stråk av institutioner på Kungsholmen. Sjukhusbyggnaden stora volym utmärker sig i stadsrummet och bidrar till gatans bitvis offentliga karaktär med institutionsbyggnader på Kungsholmen.
- S:t Eriks sjukhus uppfört 1978, porthuset uppfört år 1880, Kungsholms f.d. brandstation uppfört år 1892 står som tydliga representer för Grubbens, Kungsholmens och sjukhusområdets historiska utveckling. De bidrar till den karaktäristiska och täta väv av historiska lager på platsen. Kontorsbyggnad uppförd år 1954, f.d. Värmecentral uppförd år 1969 och funktionalistiska tilläggsbyggnader i längan mot Fleminggatan berättar om utvecklingen av vårdverksamheten på platsen inom ramen för S:t Eriks sjukhus.

Planförslaget

Planförslaget innebär att S:t Eriks sjukhus och tre verksamhetsbyggnader rivs. Grubbens gamla porthus, Kungsholmens f.d. brandstation och en sammanlänkande byggnad bevaras.

Konsekvensbeskrivning

Det är positivt att två av Kungsholmens äldre byggnader tillkomna före den stora stadsreglering på 1800-talets slut; Porthuset och Kungsholmens f.d. Brandstation, bevaras och fortsättningsvis får en identitets- och karaktärsskapande roll som berättar om platsens historia. Det är även positivt att den sammanlänkande byggnaden bevaras som är av vikt för gatusträckningens sammanhållna låga karaktär och som ett spår av den historiska verksamheten på platsen.

S:t Eriks sjukhus och övriga verksamhetsbyggnader rivs vilket medför att ett historiskt lager i området försvinner och kontinuiteten i fastighetens vårdverksamhet bryts då vårdande verksamhet inte bibehålls vilket minskar förståelsen för områdets historia. Bibehållen vårdverksamhet i den f.d. röntgenbyggnaden bidrar till att områdets historia med vårdande verksamhet i mindre mån behålls.

S:t Eriks sjukhus rivs vilket innebär att närvaron av offentliga institutioner i närområdet och på Kungsholmen minskar. En monumental karaktäristisk byggnad som framhäver verksamheten och utgör ett exempel på sin tids offentliga byggnadskonst försvinner och medför att ett historiskt lager lokalt, i staden och i riket försvinner och förståelsen för den offentliga sjukvårdens historiska utveckling och verksamhet minskar.

Samlad bedömning

Stor påverkan på närmiljö

Byggnader rivs och ersätts med bostadsbebyggelse. Möjligheten att avläsa och uppleva byggnader som speglar områdets historiska kontinuerliga vårdverksamhet försvinner med stor påverkan på närmiljöns kulturhistoriska intresse.

Viss påverkan på Stockholm

Visst påverkan på stadens uttryck då en välkänd framträdande offentlig byggnad på Kungsholmen försvinner.

Liten påverkan på riksintresse

En ändring av fastighetens verksamhet från sjukvård till bostäder bedöms ha en liten påverkan på riksintressets uttryck.

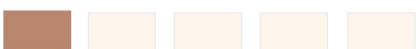
PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

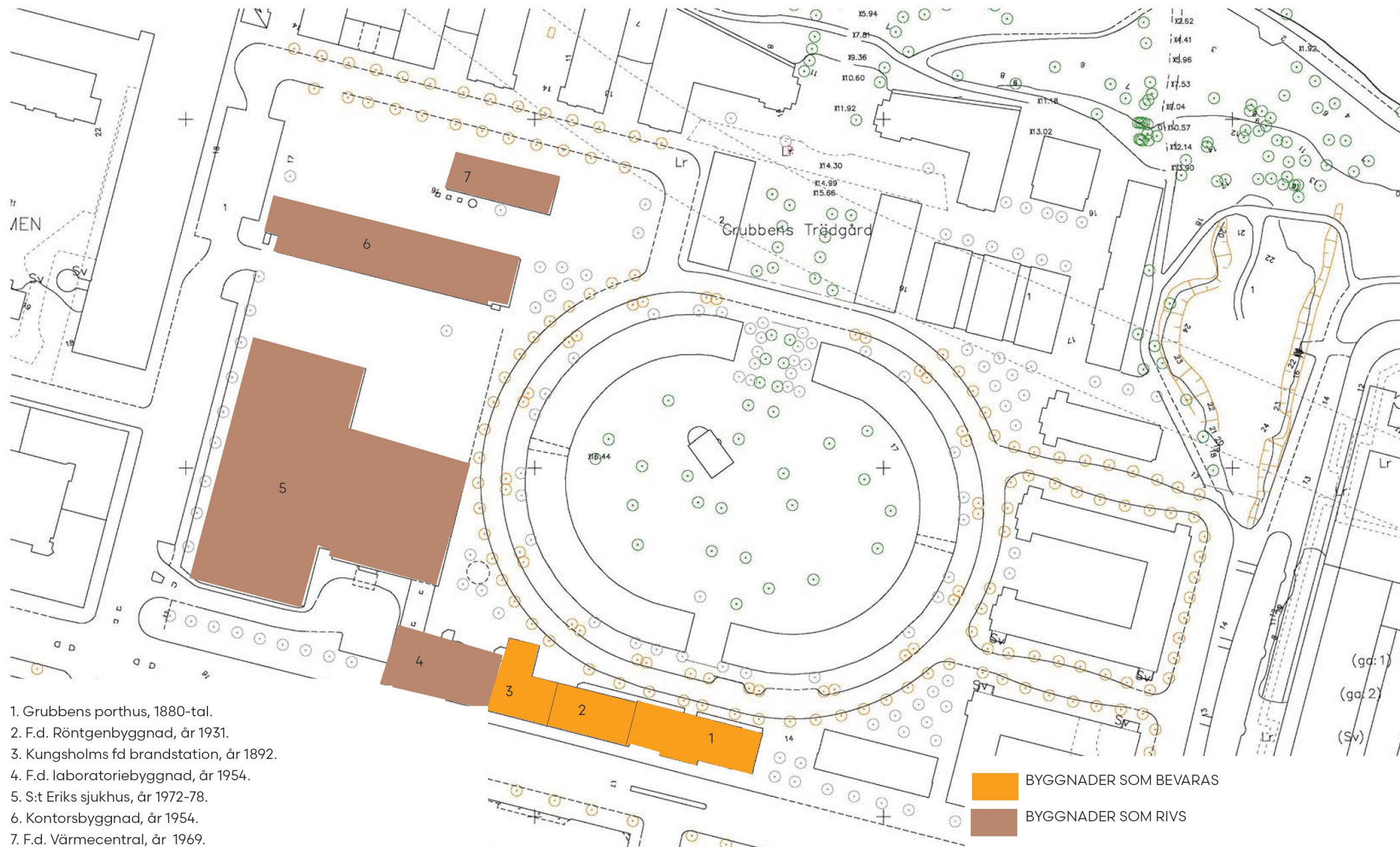
LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

BEFINTLIG BEBYGGELSE

PORTHUSET

Historisk bakgrund och nuläge

Porthuset är uppfört omkring år 1880 som port- och kontorsbyggnad till Grubbens arbets- och försörjningsinrättning. Byggnaden utformades efter ritningar av arkitekten Per Werning och hade ursprungligen rikt rusticerade fasader och en fronton med urverk. År 1901 byggdes porthuset till åt öster.

Byggnadens tidigare rusticerade fasader har omgestaltats (före år 1984) och ersatts med en slät puts indelad med lisener, gesimser och putsade fönsteromfattningar i ett snarast klassicistiskt formspråk. Byggnadens fönster bibehåller de ursprungliga fönstrens form. Enligt uppgift bevarar interiören ingen ursprunglig inredning.

Porthuset bevarades och inkorporerades i den nya planen för S:t Eriksområdet under 1990-talet och fick funktion som entréportal till området. Idag rymmer porthuset en vårdcentral.

Kulturhistoriskt värde

- Porthuset uppfört 1880 står som en tydlig representant för Grubbens, Kungsholmens och sjukhusområdets historiska utveckling. Den bär också på arkitekturhistoriska- och byggnadshistoriska värden. Den bidrar till den karaktäristiska och täta väv av historiska lager på platsen.
- Byggnaden i bidrar till att skapa en intim entré och anknyter i skala och volym till det bakomliggande S:t Eriksområdet.
- Byggnaden ingår i den låga byggnadslängan på Fleminggatan norra sida vilken bidrar till gatans karaktär och upplevelsemässiga värden.

Planförslaget

Porthuset ligger inom utredningsområdet, med ej inom område för föreslagen detaljplan. Enligt gällande detaljplan ska porthuset bevaras och rekonstrueras till sin ursprungliga arkitektoniska gestaltning.

Konsekvensbeskrivning

Det är positivt att den arkitektur- och byggnadshistoriskt värdefulla byggnaden, som utgör områdets entré och är en av få bevarade byggnader från 1800-talets inrättning, bevaras.

Att porthusets förenklade fasader rekonstrueras är positivt för byggnadens upplevelsevärden.

Porthuset omkring sekelskiftet. Porthuset var ursprungligen utformat med rusticerade fasader och en fronton med urverk. Foto: Digitalt stadsmuseum.

Samlad bedömning

Ingen/Positiv påverkan

Möjligheten att avläsa och uppleva den äldre stadens historia bibehålls. En rekonstruktion ökar möjligheten av uppleva porthusets ursprungliga arkitektur.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN

STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN

STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN

STOR

F.D. RÖNTGENBYGGNAD

Historisk bakgrund och nuläge

Byggnaden uppfördes som röntgenavdelning till S:t Eriks sjukhus år 1931 och utgör en länk mellan porthuset och Kungsholmens f.d. brandstation. Byggnaden ingår i den låga byggnadslänga som vätter mot Flemingatan.

Byggnaden har en enkel funktionalistisk karaktär med ljusa slätputsade fasader med klinkersockel och höga tvåluftsfönster. Fönster bibehåller de ursprungliga fönstrens form och indelning.

Byggnaden förefaller huvudsakligen vara bevarad i ursprungligt skick. Enligt uppgift bevarar interiören ingen ursprunglig inredning.

Kulturhistoriskt värde

- Funktionalistisk tilläggsbyggnad i längan mot Fleminggatan som berättar om utvecklingen av vårdverksamheten på platsen inom ramen för S:t Eriks sjukhus. Dess värde består i dess sammanhang samt vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden.

Planförslaget

I den förslagna nya planen för området bevaras byggnaden. Planbestämmelser anges som medger vårdverksamhet.

Konsekvensbeskrivning

Det är positivt att byggnaden med vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden bevaras som en del av berättelsen om områdets utbyggnads- och verksamhetshistoria. Det är även positivt att byggnaden, som ingår den låga byggnadslängan, bibehålls då den utgör en väsentlig del av Fleminggatas karaktär och upplevelsevärde. Bibehållen vårdverksamhet bidrar till att områdets historia med vårdande verksamhet finns kvar, om än i mindre skala.

Förslag till skydds- och varsamhetsbestämmelser i plan

Byggnaden bedöms omfattas av PBL 8 kap. 17§. Detta innebär att ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar tillvara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärlig värden.

- r - rivningsförbud införs i plan.
- k - Varsamhetsbestämmelser införs i plan

Förslag till varsamhetsbestämmelser

- Fasad mot gata och gård ska utföras i puts i tidstypisk kulör.
- Fönster ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt i tidstypisk kulör.

Samlad bedömning

Ingen/Positiv påverkan

Möjligheten att avläsa och uppleva den äldre stadens historia bibehålls.

S:T ERIKS SJUKHUS

Historisk bakgrund och nuläge

Sjukhusbyggnaden uppfördes av Stockholms stads sjukvårdsförvaltning under åren 1972-78 efter ritningar av arkitektkontoret TE-CAB konsulterande arkitekter AB genom C G Carlstedt & Anders Tengbom. Sedan 1990 rymmer byggnaden S:t Eriks ögonsjukhus.

Sjukhusbyggnaden har en modernistisk gestaltning med fasader i vitt tegel med horisontala och vertikala fönsterband i brun plåt och flackt tak. Byggnaden i sex våningar upptar ett helt byggnadskvarter och får genom sin volym och solitära placering en framträdande roll i stadsbilden. Få entréer och slutna bottenvåningar gör att byggnaden upplevs som sluten. En tornbyggnad markerar huvudentrén. Byggnaden är till sin exteriör bevarad i ursprungligt skick medan dess interiör byggts om vid flera tillfällen.

Kulturhistoriskt värde

- S:t Eriks sjukhus uppfört år 1978 är en tydlig representant för Grubbens, Kungsholmens och sjukhusområdets historiska utveckling. Den bär på arkitektur- och byggnadshistoriska värden. Den bidrar till den karaktäristiska och täta väv av historiska lager på platsen.
- S:t Eriks sjukhus ingår i ett stråk av offentliga byggnader på Kungsholmen.
- S:t Eriks sjukhus har en framträdande roll i stadsbilden med sin stora volym och solitära läge. Har ett miljöskapande värde som framträdande fondmotiv i stadsdelen.

Planförslaget

Den nya planen för området förutsätter att byggnaden rivs.

Konsekvensbeskrivning

S:t Eriks sjukhus rivs vilket medför att en framträdande solitär byggnad med arkitekturhistoriska, byggnadshistoriska och miljöskapande värden i stadsbilden försvinner. Detta medför även en minskad förståelse för stadens offentliga vårdverksamhet och att kontinuiteten av offentliga sjukvårdsverksamhet i området bryts.

Närvaron av offentliga institutioner på Kungsholmen minskar vilket i viss mån påverkar stadens strukturella uppbyggnad.

Samlad bedömning

Stor påverkan på närmiljön

En framträdande offentlig byggnad med kulturhistoriska värden rivs för att ersättas av bostadsbebyggelse. Möjligheten att avläsa och uppleva den framträdande modernistiska byggnaden försvinner.

Viss påverkan på staden

En offentlig byggnad med kontinuerlig vårdverksamhet under lång tid rivs vilket tar bort möjligheten att avläsa och uppleva stadens sjukvårdshistoria. Byggnaden som ett framträdande fondmotiv i stadsdelen försvinner.

Marginell påverkan på riksintressets uttryck

Brottet av den kontinuerliga sjukvårdsverksamheten på platsen bedöms påverka riksintresset marginellt.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

F.D. LABORATORIEBYGGNAD

Historisk bakgrund och nuläge

Byggnaden uppfördes av sjukhuset år 1954 efter ritningar av Anders Tengbom och rymde ursprungligen laboratorier.

Laboratoriebyggnaden ingår i den låga sammanlänkade längan mot Fleminggatan och rymmer idag en tandläkarmottagning. Byggnaden är uppförd i två våningar med ljusa slätputsade fasader. Fönsterband med kvadratiska fönster med förskjuten mitt- och tvärpost som bildar ett geometriskt mönster. Byggnaden bevarar sin ursprungliga gestaltning.

Kulturhistoriskt värde

- *Funktionalistisk tilläggsbyggnad i längan mot Fleminggatan som berättar om utvecklingen av vårdverksamheten på platsen inom ramen för S:t Eriks sjukhus. Värdet består i dess sammanhang, samt vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden.*

Planförslaget

Planförslaget innebär att byggnaden rivs.

Konsekvensbeskrivning

Planförslaget innebär att en byggnad med vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden försvinner. En del av den karaktärs- och utvecklingsbyggande byggnadslängan mot Fleminggatan i ett exponerat läge försvinner med minskade upplevelsevärden till följd. Ett tidslager i sjukhusets verksamhetshistoria försvinner vilket minskar förståelsen för områdets mångåriga vårdverksamhet.

Samlad bedömning

Tydlig påverkan på närmiljön

En byggnad med vissa kulturhistoriska värden rivs. Möjligheten att avläsa och uppleva ett tidslager i sjukhusverksamhetens historia med funktionalistisk arkitektur försvinner. En del av den karaktärsskapande framträdande låga byggnadslängan tas bort vilket innebär negativ påverkan på närmiljöns upplevelsevärden.

Marginell påverkan på staden

En byggnad som berättar om utvecklingen av vårdverksamheten inom ramen för S:t Eriks sjukhus försvinner.

Marginell påverkan på riksintressets uttryck

Brottet av den kontinuerliga sjukvårdsverksamheten på platsen bedöms påverka riksintresset marginellt.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

KONTORSBYGGNAD

Historisk bakgrund och nuläge

Kontorsbyggnaden uppfördes år 1954 efter ritningar av Anders Tengbom. Byggnaden rymmer idag Sigvard och Marianne Bernadottes forskningsstiftelse för barnögonvård och SLSO.

Byggnaden är uppförd i två våningar med slätputsade ljusgula fasader. Fönster med förskjutna tvärpost vilka omges av svartmålad plåtpanel. Sidoställda trapphus med uppglasade sidor förstärker byggnadens funktionalistiska karaktär. Byggnaden är bevarad till sin ursprungliga arkitektoniska gestaltning.

Kulturhistoriskt värde

- Byggnaden berättar om utvecklingen av vårdverksamheten på platsen inom ramen för S:t Eriks sjukhus. Dess värde består i dess sammanhang, samt vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden.

Planförslaget

I den förslagna nya planen avses byggnadens rivas för att ge plats för ny bostadsbebyggelse.

Konsekvensbeskrivning

Planförslaget innebär att en byggnad med vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden rivs och ett tidslager i sjukhusets verksamhetshistoria försvinner vilket minskar förståelsen för områdets mångåriga vårdverksamhet.

Samlad bedömning

Viss påverkan på närmiljön

En byggnad med vissa kulturhistoriska värden rivs. Möjligheten att avläsa och uppleva ett tidslager i sjukhusverksamhetens historia med funktionalistisk arkitektur försvinner vilket innebär negativ påverkan på närmiljöns kulturhistoriska intresse.

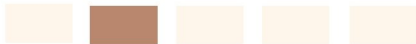
Marginell påverkan på staden

En byggnad som berättar om utvecklingen av vårdverksamheten inom ramen för S:t Eriks sjukhus försvinner.

Marginell påverkan på riksintressets uttryck

Brottet av den kontinuerliga sjukvårdsverksamheten på platsen bedöms påverka riksintresset marginellt.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

F.D. VÄRMECENTRAL

Historisk bakgrund nuläge

Värmecentral till sjukhusanläggningen uppförd år 1969 efter ritningar av arkitekterna B Bergquist och H Lögdberg.

Byggnaden är uppförd i två våningar med fasader klädda med liggande ljusgröna skivor mellan en svart stålkonstruktion. Långsträckta fönsterband förstärker byggnadens horisontalitet. I öster en lågdel av betong som rymmer ett överbyggt garage. Byggnaden är bevarad till sin ursprungliga arkitektoniska gestaltning. Byggnaden som rymt värmecentral har idag ingen användning.

Kulturhistoriskt värde

- Byggnaden berättar om utvecklingen av vårdverksamheten på platsen inom ramen för S:t Eriks sjukhus. Dess värde består i dess sammanhang, samt vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden.

Planförslaget

I den förslagna nya planen avses byggnaden rivas för att ersättas av ny bostadsbebyggelse.

Konsekvensbeskrivning

Planförslaget innebär att en byggnad med vissa arkitekturhistoriska och arkitektoniska värden rivs och ett tidslager i sjukhusets verksamhetshistoria försvinner vilket minskar förståelsen för områdets mångåriga vårdverksamhet.

Samlad bedömning

Liten påverkan på närmiljön

En byggnad med vissa kulturhistoriska värden rivs. Möjligheten att avläsa och uppleva ett tidslager i sjukhusverksamhetens historia försvinner.

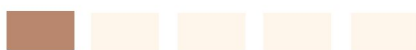
Marginell påverkan på staden

En byggnad som berättar om utvecklingen av vårdverksamheten inom ramen för S:t Eriks sjukhus försvinner.

Marginell påverkan på riksintressets uttryck

Brottet av den kontinuerliga sjukvårdsverksamheten på platsen bedöms påverka riksintresset marginellt.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

KONSEKVENSBESKRIVNING -PÅVERKAN OCH KONSEKVENSER PÅ KULTURHISTORISKA VÄRDEN

OMGIVNINGEN - STADEN - RIKSINTRESSET

Historisk bakgrund och nuläge

Den omgivande bebyggelsestrukturen representerar det sena 1800-talets stadsbyggnadsideal. Det är tydligt avläsbart i såväl planstruktur, kvartersindelningar, gatusträckningar såväl som bebyggelse. Fleminggatan omgivande stenstadsbebyggelse präglas av bostadsarkitektur i bestämda hushöjder med relativt homogen bebyggelse från förra sekelskiftet.

De enhetligt anlagda stenstadsgatorna kontrasterar mot S:t Eriksområdets mer fritt placerade hus och som utgör ett tydligt exempel på postmodernistiska stadsbyggnadsprinciper. S:t Eriksområdet kan ses som en reaktion mot 1960- och 70-talets storskaliga byggnadssätt och utformades med traditionellt utformade byggnader i en generellt lägre skala än den övriga stenstaden och i småskaliga kvarter, även om vissa karaktärsbyggnader tillåts sticka upp. I området inkorporerades äldre byggnader som bevarades från områdets tidigare institutionsbebyggelse. S:t Eriksområdet upplevs som en tydligt sammanhållen helhet med starkt planmotiv. Kvarteren präglas av en öppenhet och ett finmaskigt nät av passager som ger en luftig karaktär. Inom området finns en tydlighet mellan privat och offentligt genom användandet av smidesräcken, grindar, och murar.

Bebyggelsens utformning och gestaltning samspelar med omkringliggande bebyggelse av klassisk stenstadskaraktär med en enhetlig och rytmisk fönstersättning, markerade entréportar och homogena och bearbetade fasadytor huvudsakligen av puts. Gestaltningen med en färgsättning som relaterar till malmarnas karaktäristiska färgskala bidrar till områdets sammanhållning.

Kulturhistoriska värden

Uttryck för staden och riksintresset

- Det sena 1800-talets stadsbyggande med esplanadsystem och gator av olika bredd och karaktär och byggnader i bestämda hushöjder. Fleminggatan och Polhemsgatans representerar 1800-talets stadsbyggnadsprinciper.*
- S:t Eriksområdet som ett exempel på 1900-talets stadsbyggande och bebyggelseutveckling. Området utgör ett tydligt exempel på postmodernismens stadsbyggnadsprinciper och representant för 1980- och 1990-talets arkitektoniska tillbakablickande. Uttryck för det moderna välfärdssamhället och dess stadsbyggande.*

Planförslaget

På fastigheten uppförs två slutna stadskvarter med blandade funktioner till en höjd om fem till sju våningar. Övergripande antal våningar i området planeras till sex våningar varav den övre dras in för att minska upplevelsen av byggnadshöjden. Mot Fleminggatan tillåts sju våningar med indragen övre våning och mot Grubbensringen sex våningar med de två övre våningarna indragna.

Den nya bebyggelsen planeras indraget från Fleminggatan för att bevara gatans indragna karaktär med trädallé samt skapa en offentlig plats.

Det rektangulära rummet runt Grubbensringen bevaras. En ny lokalgata skapas mellan de två kvarteren i öst-västlig riktning, i linje med en befintlig portik in mot Grubbensparken.

Kvalitetsprogrammets gestaltningsprinciper för området anger att intentionerna och riktlinjerna från planeringen av S:t Eriksområdet ska tas i beaktande och bearbetas för att åstadkomma en sammanhållen gestaltningsmässig helhet i området.

Textas S:t Eriksområdets motiv upp genom gavelmotiv mot Grubbensringen och en stomme av trädplanterade gator för att

skapa ett släktskap i bebyggelsen och en sammanhållen helhet i plan. Mot Grubbensringen anges att hus i fastigheten dras in för att skapa en motsvarighet till S:t Eriksområdets u-formade kvarter.

Den nya lokalgatan planteras med en trädallé och husen föreses med förgårdsmark för att ansluta till S:t Eriksområdets karaktärsdrag. Fleminggatan och Polhemsgatans anpassas istället till stenstadens villkor med trädplanteringar och kvarter utan förgårdsmark.

Likasa anger kvalitetsprogrammet att husens gestaltning ska upplevas enhetligt och med gedigna och hållbara material och ta avstamp i referenser som kulörer, portmotiv, fönster, balkonger m.m. hämtade från både äldre bebyggelse men även från nutida arkitektur där klassicistiska regler omsatts för ansluta till S:t Eriksområdets särdrag.

Inom kvarteren anges att husen ska utformas individuellt inom ett övergripande schema för att uppnå stenstadens variation och harmoniera med omgivningens karaktär.

Gestaltningsprincipen för taklandskapet är att husen ska upplevas med fasadhöjd upp till en tydlig takfot i samklang med omgivningens höjd. Däröver får husen en till två indragna takvåningar. Tekniska utrymmen ska inrymmas inom takvolymerna. Taken utformas platta och som takmaterial föreslås falsad plåt mot gator och sedumtak mot innergårdarna.

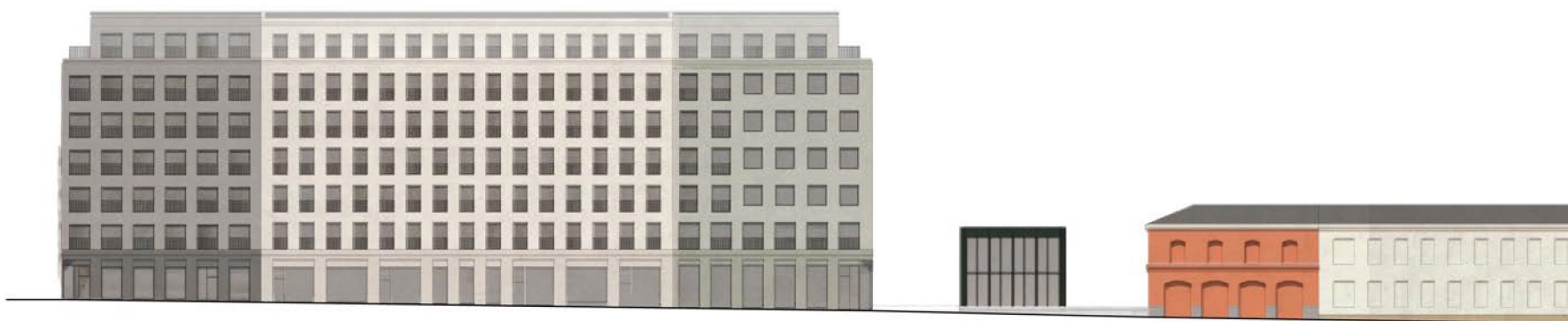
Mellan den befintliga byggnadslängan mot Fleminggatan och det nya fastigheten planeras för en paviljongbyggnad för att bjuda in till den bakomliggande hörnparken och utgöra ett samtida tillägg till den lägre bebyggelsen mot Fleminggatan.

Planförslaget, flygvy.

Elevation Fleminggatan

Fasad Fleminggatan

Elevation ny lokalgata mot norr.

Fasad ny lokalgata mot norr.

Fasad ny lokalgata mot söder.

Elevation Polhemsgatan

Fasader Polhemsgatan

Fasader Grubbensringen

Fasader mot Fleminggatan.

KONSEKVENSBESKRIVNING - PÅVERKAN OCH KONSEKVENSER PÅ KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Polhemsgatan mot norr. De nya kvarteren till höger i bild.

De nya kvarteren vid den nya lokalgatan mot Grubbensringen i S:t Eriksområdet.

Konsekvensbeskrivning

De nya byggnadsvolymer på platsen medför en större förändring av den tidigare relativt öppna fastigheten. De nya kvarteren bygger vidare på det sena 1800-talets stadsbyggnadsprinciper och inordnar sig i stenstaden till kvartersstruktur och gatubredd. Skala och volymer utgår ifrån den klassiska stenstadens stadsbyggnadsprinciper med stora kvarter där takfoten följer intilliggande byggnader. De däröver planerade indragna takvåningarna medför att den föreslagna bebyggelsen upplevs som högre och mer kompakt än den klassiska stenstadens bebyggelse och avviker med de platta taken mot stenstadens varierade taklandskap.

De nya kvarterens struktur bygger vidare på stenstadens gatustruktur och S:t Eriksområdets öst-västlig axel. Volymer och skala bryter dock mot det postmodernistiska S:t Eriksområdets småskaliga och öppna struktur. I förhållande till S:t Eriksområdets uppbrutna volymer med öppna gårdar, generellt lägre bebyggelse med uppskjutande byggnadsvolymer, korta kvarter med intima gaturum skiljer sig de två större slutna kvarteren markant vilket medför en större skalförskjutning inom S:t Eriksområdets tydliga planstruktur. De indragna övre våningarna och föreslagna planens platta tak avviker från omgivningens varierade taklandskap som karaktäriseras av främst sadeltakliknande tak med en variation av takmaterial som plåt och tegel.

Det är positivt att ett kvalitetsprogram utarbetats som kan bidra till att de nya husen gestalts- och materialmässigt förhåller sig till stenstaden och S:t Eriksområdets karaktärsdrag för att skapa en gestaltsmässig helhet. Den planerade grönskan med alléer ansluter till S:t Eriksområdet och omgivande gröna stråk på ett positivt sätt. Anordnande av förgårdsmark med växtlighet är ett karaktäristiskt drag för S:t Eriksområdet vilket kan bidra till att den nya bebyggelsen ansluter till området på ett fördelaktigt sätt.

Samlad bedömning

Stor påverkan på närmiljö

Den relativt öppna bebyggelsen ersätts av nya slutna kvarter med byggnader i fem-sju våningar. Volymer kommer att förändra upplevelsen av fastigheten och sluta gaturummen. De nya kvarterens möte med omgivande bebyggelse längst med Fleminggatan och Polhemsgatan bedöms möta den klassiska stenstadens struktur och höjder. De över takfoten indragna takvåningarna med platt tak avviker dock från den omgivande bebyggelsens takutformning och påverkar upplevelsen av de nya kvarteren som mer kompakta och högre än stenstadens bebyggelse.

Planförslaget bedöms med sina slutna kvarter inte fullfölja S:t Eriksområdets planstruktur med småskaliga öppna kvarter och generellt lägre höjder än stenstaden vilket medför negativ påverkan på upplevelsen av det sammanhållna S:t Eriksområdet som en helhet. Positivt är att förslaget tar upp stenstadens och S:t Eriksområdets gestalts- och materialmässiga karaktärsdrag som bidrar till att den nya bebyggelsen ansluter omgivande bebyggelse.

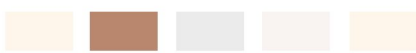
Viss påverkan på staden

Den nyttillkommande bebyggelsens hushöjder och slutna kvarter följer den klassiska stenstadens principer men avviker från det postmoderna S:t Eriksområdets stadsbyggnadsprinciper vilket minskar upplevelsen av S:t Eriksområdet som helhetsmiljö och därmed i liten mån på riksintressets uttryck.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

Fasader mot Grubbensringen.

VISUELLA ASPEKTER

STADSSILUETT

Historik och nuläge

Planområdet är en relativt plant i kontrast till sluttningen ned mot Barnhusviken. På platsen för värmecentralen finns en försänkning i marken. Fleminggatan är plan medan Polhemsgatan sluttar svagt mot söder.

Bebyggelsen inom närområdet följer på ett för Stockholm karaktäristiskt vis de topografiska förutsättningarna. Byggnadshöjderna inom områdets förhåller sig till landskapet formationer. Detta förhållningssätt har ett pedagogiskt värde för betraktaren, som på ett begripligt sätt kan läsa stadens relation till den underliggande terrängen.

S:t Eriksområdet håller generellt lägre byggnadshöjder än den omgivande stenstaden. Byggnadernas fria och öppna placering mot vattenrummet medger siktlinjer inåt stadsdelen som ger en förståelse och uppfattning av landskapets topografi samt en perspektiviskt djupverkan.

Byggnadshöjden inom stadsdelen är i övrigt mycket konsekvent med en sammanhållen takfotshöjd inom stenstadskvarteren och modernistiska tillägg som följer samma principer.

Accenter i stadssiluetten, såsom tornen vid S:t Erikstrappan, höjer sig över det enhetliga taklandskapet och markerar entrén till bostadsområdet samt avslutar en centralaxel som korsar området

Kulturhistoriskt värde

- De speciella topografiska förutsättningarna. Stockholms topografi är resultatet av en geologisk process som pågått under miljontals år. Denna process är tydligt avläsbar genom den höga, öst-västligt riktade och norrvända sluttningen ned mot Barnhusviken. Dessa bergssluttningar är del i ett för Stockholm särskilt karaktärsdrag.
- Anpassningen till naturen.

- Särdrag kommer till tydligt uttryck inom utredningsområdet där bebyggelsen på ett distinkt sätt anpassats till topografins förutsättningar. Den postmodernistiska bebyggelsen vänder sina gestaltade gavelpartier mot stranden liksom dess 20-tals klassicistiska föregångare. Byggnaderna har en oförtäckt anpassning till detta särdrag genom sina uppbrutna volymer och mot vattnet avtrappande taklinjer.

Planförslaget

Den nya bebyggelsen planeras till två slutna kvarter i fem till sju våningar.

Konsekvensbeskrivning

Planförslagets volymer följer huvudsakligen stenstadens takfot men bryter från S:t Eriksområdets siluett med sina slutna kvarter, hushöjder och platta tak. Volymererna får en kompakt verkan som avviker från från S:t Eriksområdets varierande taklandskap, uppbrutna byggnadsvolymer och generellt lägre byggnadshöjder vilket medför en upplevelse att de nya kvarteren får en dominerande verkan över S:t Erikområdet.

Den slutna föreslagna byggnadsvolymen medger inte, såsom i S:t Eriksområdet i övrigt, siktlinjer inåt stadsdelen från norr, vilket minskar upplevelsen av S:t Eriksområdets varierade småskaliga bebyggelse.

Samlad bedömning

Tydlig påverkan på närmiljö

Den nya bebyggelsen avviker från S:t Eriksområdets generellt lägre takhöjder vilket medför negativ inverkan på områdets kulturmiljövärden.

Måttlig påverkan på staden

Förslagets avvikande takutformning och stora volymer i förhållande till S:t Eriksområdet inverkar på upplevelsen av S:t Eriksområdets lägre höjder och stadens varierade taklandskap vilket påverkar upplevelsen av staden och S:t Eriksområdet negativt. Viss påverkan på riksintressets uttryck.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

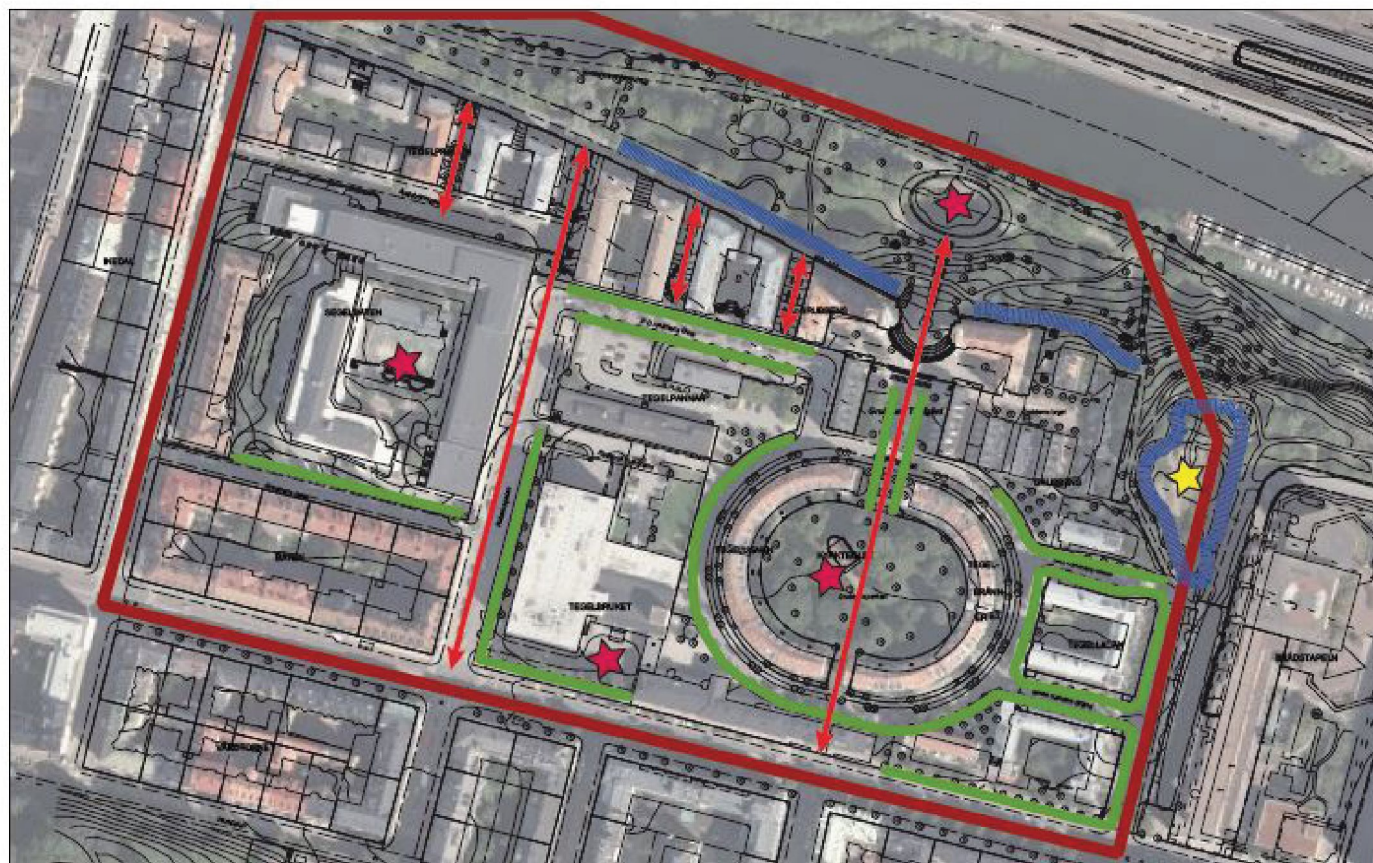

Elevation över den nya bebyggelsen på Kungsholmen från Barnhusviken.

VYER I STADSMILJÖN

I kulturmiljöanalysen har ett antal viktiga siktlinjer och fondmotiv i fastighetens närmiljö pekats ut som har en tydlig roll i stadsbilden. Nedan presenteras de valda vyerna med beskrivning och hur dessa påverkas av planförslaget. Obs att vyerna endast visar planförslagets volymer och inte gestaltade byggnader.

Målpunkt

Grubbensparken med sin offentliga grönya och S:t Eriks kapell utgör en turistattraktion och en given målpunkt. Även offentliga verksamheter inom närområdet, så som ögonsjukhuset och S: Eriks gymnasium, är att betrakta som målpunkter.

Strandpromenaden lockar besökare från hela Kungsholmen och knyter an till platser med stora rekreationella värden, Karlbergs slott och kanal samt Karlbergssjön i väster, hela vägen ned till Stadshuset i öster.

Vegetationsfront - strukturerande

Bergsfront/topografisk barriär

Lång siktlinje

Målpunkt

Utkikspunkt med vidsträckt vy

Kulturmiljöanalysens utpekade siktlinjer med tydlig roll i stadsbilden. Ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

I kulturmiljöanalysen utpekade vvpunkter. Ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

1. VY FLEMINGGATAN ÅT VÄSTER

Nuläge

"Vyn visar tydligt Fleminggatan monumental långsträckt gaturum, kantad av lövträd och bebyggelse vars varierande form skapar en intressant miljö. Beträktarens blick möter ett avslut först i Sankt Göransparken och flerbostadshuset inom kvarteret Värjan 1. Sankt Eriksområdets postmodernistiska bostadshus bryter fram ur lövträdens kronor med en höjd och skala som motsvarar de klassiska stenstadskvarteren på motsatta sidan gatan. Den breda boulevarden utgör ett värdebärande karaktärsdrag och stadsbyggnadselement i den klassiska stenstadens palett, ett tydligt exempel på det sena 1800-talets stadsplanepprinciper.

Alléerna utgör en viktig och karaktäristisk komponent i gatumiljön. Träden ramar in gaturummet och ger en visuell rumslighet till den annars breda och plana gatan, de mjukar upp och avdramatiserar den höga bebyggelsen. Träden har liksom de enhetligt bebyggda kvarteren längs gatans södra sida en funktion som strukturerande element.

Längre nedåt gatan, till höger i bild, skymtar den låga längan bestående av blandad bebyggelse i två våningar. S:t Eriks ögonsjukhus syns inte i bild tack vare dess indragna läge från gatan." (Ur AIX kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

S:t Eriks sjukhus ersätts av stadsmässiga bebyggelsevolym i fem-sju våningar med indragen placering från Fleminggatan. En byggnad i den låga byggnadslängan längst med Fleminggatan rivs och ersätts med en låg paviljongbyggnad i ett indraget läge. Lindallén är av dålig kvalitet och ersätts med nya alléträd av lind.

Konsekvensbeskrivning

Förslaget medför en förändring av Fleminggatan gaturum genom ny hög stadsbebyggelse i ett, mer än tidigare, framskjutet läge. Den nya volymen reser sig över den låga byggnadslängan längst med Fleminggatan och blir ett nytt, mer framträdande inslag i vyn. Den höga lindallén framför sjukhuset vid Fleminggatan tas bort och ersätts med nyetablerade träd vilket minskar trädens funktion som uppmjukande element i gaturummet.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning***Tydlig påverkan på närmiljö***

Den öppna platsen vid S:t Eriks sjukhus ersätts med ny kvartersbebyggelse i ett mer framskjutet läge och som reser sig över trädalléns kronhöjd. Det nya kvarteret motsvarar den klassiska stenstadens takfotshöjd men den indragna takvåningen med platt tak avviker från stadskvarterens karaktäristiska drag.

Viss påverkan på staden

Den indragna takvåningen med platt tak avviker från den klassiska stenstadens bebyggelse och påverkar i viss mån upplevelsen av stadens varierade taklandskap i sin helhet med marginell påverkan på riksintresset.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

2. VY FRÅN WARGENTINSGATAN MOT S:T ERIKSOM- RÅDET

Nuläge

”Vyn exemplifierar den hårdgjorda miljö som den klassiska stenstadsbebyggelsen ger upphov till. Sentida kompletteringar i kvarterens bebyggelse tar tydlig hänsyn till den äldre bebyggelsen samtidigt som den höjer sig en eller ett par våningar över den traditionella takfotslinjen. Blicken leds förbi de enhetligt utformade fasaderna mot gatans slut där Fleminggatans grönska och Grubbens f.d. port- och kontorsbyggnad vars portal ger en visuell kontakt med den bakomliggande Grubbensparken. Denna visuella kontakt har ett starkt miljöskapande värde, den utgör en spännande komponent i gaturummet och attraherar besökare till det innanför liggande Sankt Eriksområdet.” (Ur AIX kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

Planförslaget medför ingen förändring av vyn.

Konsekvensbeskrivning

Vyn påverkas inte av planförslaget.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning

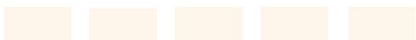
Ingen påverkan

Planförslaget har ingen påverkan i vyn.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

3. VY FRÅN CELSIUSGATAN MOT S:T ERIKS SJUKHUS

Nuläge

”Liksom föregående vy från Wargentingsgatan så uppvisar Celsiusgatan stenstadens klassiska karaktär, en smal sidogata där den äldre bebyggelsen tilläts uppnå fyra våningar. Byggnader som uppförts under 1900-talet tar tydlig hänsyn till den ursprungliga takfotslinjen men sträcker sig likväl en eller två våningar över den, med en indragen översta våning. Gatan är kort, och har en enhetligt slutna karaktär. Stenhusen som kantar gatusträckningen är i huvudsak slätputsade och avfärgade i variationer av gula kulörer. Beträktarens blick söker sig förbi de enhetligt släta fasaderna mot blickfånget i gatans slut, lindallén framför S:t Eriks ögonsjukhus och Bonnierhuset vid Torsgatan. Lindallén får här en betydande roll som landskapselement, som uppmjukande komponent i en annars hårdgjord stadsmiljö. Ögonsjukhusets lägre byggnadsdelar möjliggör sikten mot Bonnierhusets karaktäristiska siluett. Byggnaden har ett värde som landmärke för människor att orientera sig efter och som målpunkt.” (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

Den idag låga delen av S:t Eriks sjukhus ersätts av en bebyggelsevolym i sju våningar.

Konsekvensbeskrivning

Gaturummet ändrar karaktär genom en ny byggnadsvolym som blir nytt fondmotiv sluter gaturummet samt döljer den fria vyn och landmärket Bonnierhuset. Upplevelsen av uppväxta träd som uppmjukande komponent i stadsmiljön minskar under en tid.

Den nya byggnadsvolymen i fonden är högre än den lägre bebyggelse på Celsiusgatan vilket medför att fondbyggnaden upplevs som dominerande i gaturummet.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning

Tydlig påverkan på närmiljö

Förändringen bedöms minska gaturummets upplevelsevärde.

Viss påverkan på staden

En minskning av stadens öppna vyer och långa siktlinjer.

Marginell påverkan på riksintresset

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

4. VY FRÅN POLHEMSGATAN SÖDRA DEL

Nuläge

”Polhemsgatan är bredare än Celsiusgatan, varför byggnaderna tillåtits vara ett par våningar högre. Det resulterar i en storskaligare karaktär, där gatans södra del är sluten med slätputsade bostadshus som bildar täta bebyggelsefronter i gaturummet. Landskapet har en tydligt lutning mot norr och Barnhusviken, en topografisk förutsättning som förstärks av att bebyggelsen följer terrängen. Denna princip har ett pedagogiskt värde då det ger betraktaren en möjlighet att läsa landskapet under den koncentrerade stadsbebyggelsen. Gatans norra del, på andra sidan Fleminggatan, är öppnare. Ögonsjukhusets indragna läge, lindallén och Sankt Eriksområdets låga och blandade volymer bidrar till att stadslandskapet luckras upp. Den varierade bebyggelsemönstret bär på arkitektoniska och landskapsmässiga upplevelsevärden, knutna till betraktarens förståelse för platsens historiska lager. Bonnierhuset gör även här ett tydligt avtryck i horisonten, samtidigt som dess solitära roll utmanas av sjukhusbyggnadens monumentalitet och långsträckta takfot.” (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

S:t Eriks sjukhus och de lägre byggnadsvolymer på fastigheten ersätts av ny bebyggelse med stadsmässig karaktär i 5-6 våningar i liv med södra Polhemsgatans bebyggelse.

Konsekvensbeskrivning

Förslaget medför att gaturummet i läget ändrar karaktär och sluts med stadsmässiga bebyggelsefronter både åt öst och väst. Den fria siktlinjen mot Vasastan bibehålls medan den nya bebyggelsen i vyn döljer S:t Eriksområdets karaktäristiska postmoderna byggnad samt landmärket Bonnierhuset vilket minskar utpekade upplevelsemässiga värden i gaturummet.

Polhemsgatan blir smalare norr om Fleminggatan. Den befintliga uppväxta trädraden tas bort. Ny lindallé planteras som kan ha en uppmjukande verkan på gaturummet.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning***Tydlig påverkan på närmiljö***

Varierad stadsbebyggelse ersätts med kvartersbebyggelse som minskar Polhemsgatans bredd norr om Fleminggatan och sluter gaturummet. En uppväxt trädrad tas bort och ersätts med nya mindre träd vilket under tid påverkar gatans upplevelsevärden. Karaktärsbyggnader skymms med minskade upplevelsevärden i gaturummet som följd.

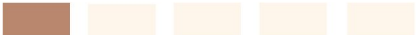
Liten påverkan på staden

Minskning av varierade stadsrum i staden.

Marginell påverkan på riksintresset**PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ**

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

Obs att vyerna endast redovisar volymer utan bearbetning av fasader, utformning av gata med träd etc.

5. VY FLEMINGGATAN ÖSTERUT

Nuläge

”Bebyggelsens läge i direkt anslutning till gatan och dess enhetliga och slutna karaktär bildar täta bebyggelsefronter. Byggnadshöjden i kombination med gatans bredd skapar ett storskaligt och monumentalt gaturum där alléernas roll som dämpande landskapselement blir viktig. Byggnaderna är slätputsade och uppförda i fem till sju våningar, avfärgade i dova jordpigment. De slutna stenstadskvarteren vid gatans västra ände och deras förhållande till esplanaden står som tydliga representanter för 1800-talets stadsbyggnadsprinciper. Denna relation har ett pedagogiskt värde och är utpekad i riksintressebeskrivningen. Fleminggatan har lång historisk kontinuitet där dess föregångare Repbanargatan haft ungefär samma sträckning sedan 1600-talet, om än med annan bredd och karaktär. Äldre gatusträckningar har ett betydande kulturhistoriskt värde. Gatans östra ände har en öppnare karaktär, och den indragna samt lägre bebyggelsen inom kvarteret Tegelbruket utgör ett avbrott i den annars enhetliga bebyggelsefronten längs gatans norra sida. Lindallén söder om sjukhusbyggnaden får även här betydelse som fortsättning på det gröna stråk som kantar gatan och som strukturerande komponent i gaturummet.” (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

S:t Eriks sjukhus och en av de lägre byggnadsvolymer ersätts av bebyggelse med stadsmässig karaktär i 5-7 våningar och en mindre paviljongbyggnad. Tre byggnader i den låga byggnadslängan mot Fleminggatan bevaras. Lindallén längst med S:t Eriks sjukhus tas bort och nyplanteras.

Konsekvensbeskrivning

Den idag fria ytan vid Fleminggatan, framför det idag indragna S:t Eriks sjukhus, bebyggs med ett nytt kvarter vilket förändrar den öppna karaktären på platsen och medför att gatan sluts med bebyggelsefronter på båda sidor. Den öppnare karaktären bibehålls delvis genom att byggnadsvolymen placeras indragen från gatan. Den uppväxta lindallén framför sjukhusbyggnaden tas bort och ersätts med nya lindar som till en början inte blir så framträdande.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning**Måttlig påverkan på närmiljö**

Den nya byggnadsvolymen kommer framträda i gaturummet och ersätter en uppvuxen trädallé av vikt för gaturummet. Förändrar fastighetens idag öppna och gröna karaktär i gaturummet.

Ingen påverkan på staden och riksintresset

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN

STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN

STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN

STOR

6. GRUBBENS GATA ÖSTERUT

Nuläge

"Grubbensgatan upplevs som en intim och småskalig gatusträckning med ett lugn som trotsar läget i nära anslutning till Fleming-gatan. De enhetligt utformade 1920-talshusen i det slutna sten-stadskvartet Båten bildar en sammanhängande bebyggelsefront längs gatans södra sida. Denna front står i kontrast mot S:t Eriks gymnasium vars indragna läge, volymiösa byggnader och upp-brutna struktur bidrar till upplevelsen av gatan som variationsrik. Ögonsjukhuset får här en betydande roll som fondmotiv i gatans slut. Dess släta och repetitiva fasad bildar ett stumt avslut i den annars omväxlande gatumiljön. Vegetationen längs gatans norra sida har en bärande funktion som sammankopplande stråk där Grubbensgatan binds till kvarteret Tegelbrukets lindalléer och i förlängningen till Sankt Eriksområdets grönska. Mötet mellan de äldre bostadshusen, gymnasiebyggnaderna, ögonsjukhuset och gatan med de högväxta träden skapar en intressant visuell kvalitet som bidrar till betraktarens upplevelse av platsens historiska lager." (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

S:t Eriks sjukhus i fonden ersätts med stadsmässig bebyggelse i fem-sju våningar i ett mer framskjutet läge än idag. Framförlig-gande trädallé tas bort och återplanteras.

Konsekvensbeskrivning

Den nya byggnadsvolymen medför ingen markant förändring och bedöms inte förändra vyn i någon högre grad.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning

Liten påverkan på närmiljö

Det nya kvarteret bedöms inordna sig på ett acceptabelt sätt till omgivningen.

Ingen påverkan på staden eller riksintresse

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN

STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN

STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN

STOR

7. VY POLHEMSGATAN SÖDERUT

Nuläge

”Polhemsgatan norra del är öppen och variationsrik i sitt uttryck genom bebyggelsens fria placering längs dess östra sida. Här råder de offentliga institutionerna över gaturummet genom sina stora volymer och massiva siluetter. Taklandskapet blir söderut mer uppbrutet och varierat, karaktäristiskt för den klassiska stenstaden. Byggnader som uppförts i hörnet mot den större Fleminggatan har givits en mer framträdande roll, och en högre byggnadshöjd, som för att markera varje enskilt kvarter. Huvudbyggnaden vid S:t Eriks gymnasium bildar en sluten och enhetlig bebyggelsefront längs gatans västra kant, avsaknaden av en engagerad sockelvåning bidrar till upplevelsen av gaturummet som stängt. Den modernistiska arkitekturens kontrast mot de klassicistiska bostadshusen inom kvarteret Båten är intressant. S:t Eriks ögonsjukhus får här en monumental roll och dess solitära placering inom kvarteret gör att den träder fram i perspektivet. Lindallén vid dess västra sida bidrar till att mjuka upp byggnadens annars strikta form och binder samman de visuella grönstråken i stadsmiljön.” (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

S:t Eriks sjukhus och de lägre verksamhetsbyggnaderna i S:t Eriksområdet rivs och ersätts med två kvarter i fem-sju våningar. Kvarteren förläggs i liv med bebyggelsen på Polhemsgatan söder om Fleminggatan.

Konsekvensbeskrivning

Förslaget medför en större förändring av gaturummet då de öppna och fria siktlinjerna in över fastighetens norra del skymms och de låga byggnaderna och uppvuxna träd i gaturummet tas bort. Förslaget medför att det idag öppna gaturummet vid Polhemsgatan får en mer stens stadsmässig karaktär med flerfamiljshus som sluter gaturummet. Gatans bredd smalnar av genom att bebyggelsen uppförs i linje med stadskvarteren söder om Fleminggatan. Ny lindallé planteras som på sikt mjukar upp gaturummet.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning***Tydlig påverkan på närmiljö***

Småskaliga byggnader och en öppen relativt lummig karaktär ersätts med kvartersbebyggelse och sluter det idag varierade gaturummet. Den breda gatan smalnas av och uppvuxna träd av vikt för gaturummets karaktär tas bort och ersätts med ny trädallé.

Ingen påverkan på staden

Möjligheten att avläsa 1800-talets stenstad påverkas inte av förslaget.

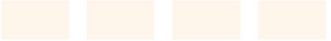
Ingen påverkan på riksintresset**PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ**

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

Obs att vyerna endast redovisar volymer utan bearbetning av fasader, utformning av gata med träd etc.

8. GRUBBENSRINGENS NORDVÄSTRA DEL MOT SJUKHUSBYGGNADEN

Nuläge

”Stadslandskapet är här luftigt, med stora ytor som upptas av markparkering och grösytor. Upplevelsen av att en medvetet formad planstruktur i öst möter bebyggelse som saknar sitt ursprungliga sammanhang i väst är påtaglig. Sjukhusbyggnadens massiva volym upptar större delen av fonden. Dess karaktäristiskt repetitiva fasader kontrasterar mot de småskaliga och detaljrika bostadshusen inom Sankt Eriksområdet. Dess arkitektur läses samman med den låga kontorsbyggnaden som med sin strikta funktionalism avviker från de intilliggande bostadshusens detaljerade utformning och varierade volymer. De unga lövträden som kantar Grubbensringens mjuka rundning ger, tillsammans med planteringen vid bostadshusens förgårdar, en viss intimitet till gaturummet. Rådande är trots det de hårdgjorda ytorna, vars asfaltdominerar det visuella intrycket på platsen.” (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

Sjukhusbyggnaden och verksamhetsbyggnader ersätts av två slutna kvarter med bebyggelse i fem våningar med indragna övre våningar. Grubbensringens lindallé och hörnparker inarbetas i förslaget för att möta de nya kvarterens planstruktur.

Konsekvensbeskrivning

Förslaget innebär en stor förändring då platsens befintliga öppna karaktär sluts av ny bostadsbebyggelse. Två slutna kvarter planeras vilka till sin struktur och volym avviker mot S:t Eriksområdets uppbrutna, småskaliga karaktär.

Den nya kvartersbebyggelse avgränsar och tydliggör S:t Eriksområdets karaktäristiska hörnparker och skapar rum vilket bedöms höja parkernas upplevelsevärde.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning

Tydlig påverkan på närmiljö

Stenstadsmässiga kvarter, storskaliga i jämförelse med S:t Eriksområdets småskaliga och uppbrutna bebyggelse, uppförs i S:t Eriksområdet. Bebyggelsen i områdets ofullbordade delar ersätts med slutna kvarter som bryter mot S:t Eriksområdets småskalighet, höjder och taklandskap och som verkar dominerande över områdets bebyggelse. Positivt att hörnparkerna bibehålls och stärks.

Viss påverkan på staden och riksintresset

S:t Eriksområdet, som ett exempel på postmodernismens stadsbyggnadsprinciper och ett uttryck för 1900-talets stadsbyggande och bebyggelseutveckling inom riksintresset, fullbordas. Den föreslagna planstruktur och volymerna innebär en skalförskjutning från S:t Eriksområdets struktur och volymer vilket minskar upplevelsen av området som en fullbordad enhet.

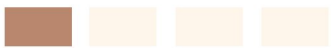
PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

Obs att vyerna endast redovisar volymer utan bearbetning av fasader, utformning av gata med träd etc.

9. VY FRÅN BARNHUSBRON

Nuläge

"Vyn synliggör de landskapselement som nämnts tidigare: det kompakta och gröna stråket längs Barnhusviken, det i höjd enhetliga men i form varierande taklandskapet på Kungsholmen och de monumentala bebyggelseaccenterna i siluetten, här S:t Eriks torn och Bonnierhuset. Grönstråket längs Karlbergssjön, Barnhusviken och längre österut, vid Klara sjö, karaktäriserar vyn och är ett påtagligt element i stadsmiljön. Det står i skarp kontrast mot det karga järnvägsområdet i bildens förgrund. Den bebyggda fronten som följer ovan trädkronorna består av Sankt Eriksområdets bostadshus och därefter den äldre stenstadsbebyggelsen. Takfotslinjen är enhetlig och jämn, med få avvikelser gällande höjd. Variationen i takens form är däremot varierande, med betoning på klassiska sadel- och valmade tak som täcks av traditionella material så som lertegel och falsad takplåt. De byggnader som reser sig över den i övrigt plana siluetten har monumentala resningar och står som markerande landmärken i staden. Dessa accenter får en solitär roll i stadslandskapet. Inom utredningsområdet så råder S:t Eriks torn över den övriga bebyggelsen genom sina tretton våningar. Uttryck och särdrag som lyfts fram i riksintressebeskrivningen, så som Stadens front mot vattnet och Den enhetliga stenstadsbebyggelsen, är tydligt representerade i vyn. De berättar bland annat om Stockholms stadsbyggnadsutveckling, om hur bebyggelsen anpassats till topografin och den stora omsorg som lagts på byggnader med fasader åt vattenrummen." (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

Förslaget innebär att två slutna kvarter med platta tak uppförs i S:t Eriksområdet.

Konsekvensbeskrivning

De nya byggnadsvolymerna med platta tak förändrar vyn genom att de framträder och avviker från den framförliggande bebyggelsens uppbrutna varierade taklandskap i S:t Eriksområdet och höjer sig över stadsdelens trädhorisont.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning**Måttlig påverkan på Stockholm**

De platta volymerna reser sig upp ur det gröna bältet och avviker från det jämnt uppbrutna taklandskapet på ett för Stockholm avvikande sätt.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

10. VY FRÅN MOTSATTA SIDAN BARNHUSVIKEN, BONNIERS KONSTHALL

Nuläge

”Ur ett lägre perspektiv, i höjd med Torsgatan, dominerar spårområdet synfältet. Vyn illustrerar landskapets visuella lager, där träd-kronorna övergår i en jämn stadsbebyggelse. Den centrala axeln som går mellan S:t Eriks torn medger fri sikt inåt bostadsområdet, en stadsbildsmässig kvalitet som går igen i bostadshusen norr om tornen. Postmodernismens varierande arkitektur, där färger och volymer skiljer mellan husen, håller sig inom en konsekvent palett av kulörer och formspråk. Liksom som i föregående vyer står S:t Eriks torn som tydliga markörer för området. Dessa arkitektoniskt vertikala accenter förekommer på fler platser i Stockholm, exempelvis vid S:t Eriksbron och Kungsbron. Deras roll i stadsbilden är till viss del beroende av deras höjdmässiga särställning.” (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

Förslaget innebär att två slutna kvarter med platta tak uppförs i S:t Eriksområdet.

Konsekvensbeskrivning

De nya byggnadsvolymer med platta tak förändrar vyn genom att de framträder och avviker från den framförliggande bebyggelsens uppbrutna varierade taklandskap i S:t Eriksområdet.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning**Måttlig påverkan på Stockholm**

De nya volymerna sticker upp över det jämnt uppbrutna taklandskapet och får med de kompakta volymerna med platta tak en dominerande verkan över befintlig bebyggelse.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

11. VY FRÅN S:T ERIKSBRON I RIKTNING MOT FASTIGHETEN

Nuläge

”Vyn möter fotgängare, bilister och kollektivtrafikanter som färdas över S:t Eriksbron. Den bebyggda stadens front mot Barnhusviken i kombination med de vackert sviktande träden är anslående och bär på starka miljöskapande värden. Detta uttryck är också en värdekärna i riksintresset. Bebyggelsen längs Kungsholmens strand har omsorgsfullt bearbetade fasader som vänder sig mot vattenspegeln. De följer strikt samma takfotslinje vilket gör att fronten mot vattnet blir karaktäristiskt enhetlig samtidigt som det variationsrika taklandskapet skapar upplevelsemässiga och arkitektoniska kvaliteter. Sankt Eriksområdets postmodernistiska byggnader inordnar sig på ett mycket lyckat sätt som en fortsättning på den ton som den äldre bebyggelsen slår an. Även här får S:t Eriks tornen en framträdande roll i den annars strikt hållna stadssiluetten. De markerar entrén till Sankt Eriksområdet samt slutet på den centralaxel kring vilken bebyggelsen är ordnad. Klara kyrkas spira skymtar till vänster om tornbyggnaderna, dess solitära ställning i siluetten är ett uttryck för riksintresset och bidrar till betraktarens upplevelse av stadens historiskt sammansatta miljö. Vegetationen längs vattnet har en bärande roll i vyns upplevelsemässiga värden, som strukturerande landskapselement kring strandpromenaden och vattenrummet men även som ”grön lunga” mellan de tätt bebyggda stadsdelarna Norrmalm och Kungsholmen.” (Ur AIX Kulturmiljöanalys.)

Planförslaget

Planförslaget medför ingen förändring av vyn.

Konsekvensbeskrivning

Vyn påverkas inte av planförslaget.

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

Samlad bedömning***Ingen påverkan***

Planförslaget har ingen påverkan i vyn.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

LITEN STOR

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

LITEN STOR

Vy ur AIX Kulturmiljöanalys, 2017.

GRÖNSKA OCH VEGETATION

Historisk bakgrund och nuläge

Inom fastigheten finns idag ett fåtal solitära uppvuxna träd. Planområdet utgörs till stor delen av hårdgjorda funktionsytor och parkeringar. Bakom sjukhuset ligger en grönyta med ett solitärt träd hägnad med häck. Karaktärsskapande är framförallt trädraderna längst Polhemsgatan och Fleminggatan. Trädinventering av lindarna längst med Fleminggatan har besiktigats och bedömts vara av så dålig kvalitet att de inte går att bevara.

Mot norr ansluter planområdet till S:t Eriksområdet som har en starkt grön och lummig karaktär där de äldsta träden utspärats från den f.d. sjukhusparken. Ambitionen vid 1990-talets bostadsprojekt var att bevara dessa träd för att bidra till stadsdelsområdets gröna etablerade karaktär. Områdets planstruktur med slutna stadsrum med grön förgårdsmark, grönytor, dungar av träd, alléer genomkorsade av parkvägar förstärker karaktären av gröna och intima kvarter. Runt Grubbensringen och P O Hallmans gata planterades alléer och hörnparker försågs med träd.

Kulturhistoriskt värde

- Vegetationen som stadsbyggnadselement. Lindalléerna bidrar till platsens rumslighet och bildar en sammanhängande grön front som binder ihop fastigheten med Kronobergsparken i sydväst och Grubbensparken i öster.
- Grönytan vid sjukhuset har vissa rekreativvärden då den, trots sin enkla utformning, besöks av anställda i närområdet.

Planförslaget

Vid utarbetande av planförslaget har offentliga rum som hänger ihop med S:t Eriksområdet varit vägledande. S:t Eriksområdets alléer vid P O Hallmans gata och Grubbensringen samt träd i hörnparkerna bevaras och binds sammans med det nya områdets grönstråk. Ett antal av de befintliga träden i alléerna och hörnparkerna tas bort och återplanteras. De befintliga trädraderna längst med Fleminggatan och Polhemsgatan tas bort och återplanteras med lind. Trädallé planteras längst med Polhemsgatan och den nya gatan.

Ett par solitära uppvuxna träd inom fastigheten samt grönytan vid S:t Eriks sjukhus försvinner för att ge plats för den nya bebyggelsen.

Konsekvensbeskrivning

Det är positivt att förslaget binder ihop områdets gröna stråk och parker med omgivande gröna miljöer. S:t Eriksområdets trädalléer som stadsbyggnadselement bevaras och nya trädrader planteras som binder ihop det nya området med de omgivande områdenas grönstråk.

Uppvuxna träd är svåra att ersätta då etableringstiden är lång vilket medför att träden som rumsskapande och upplevelsemässiga element och Fleminggatan och Polhemsgatan gröna karaktär vid fastigheten blir mindre framträdande för en tid.

En grönyta med vissa rekreativvärden försvinner vilket minskar utbredningen av stadsdelens sammantagna gröna ytor.

Samlad bedömning

Viss påverkan på närmiljön.

Uppvuxna träd ersätts med nyplanterade vilket under lång tid påverkar upplevelsen av den gröna miljön. På sikt återskaps trädrader av vikt för gaturummet och S:t Eriksområdets gröna karaktärsdrag.

Liten påverkan på staden.

Planförslaget bedöms inte påverka riksintressets uttryck.

PÅVERKAN PÅ NÄRMILJÖ

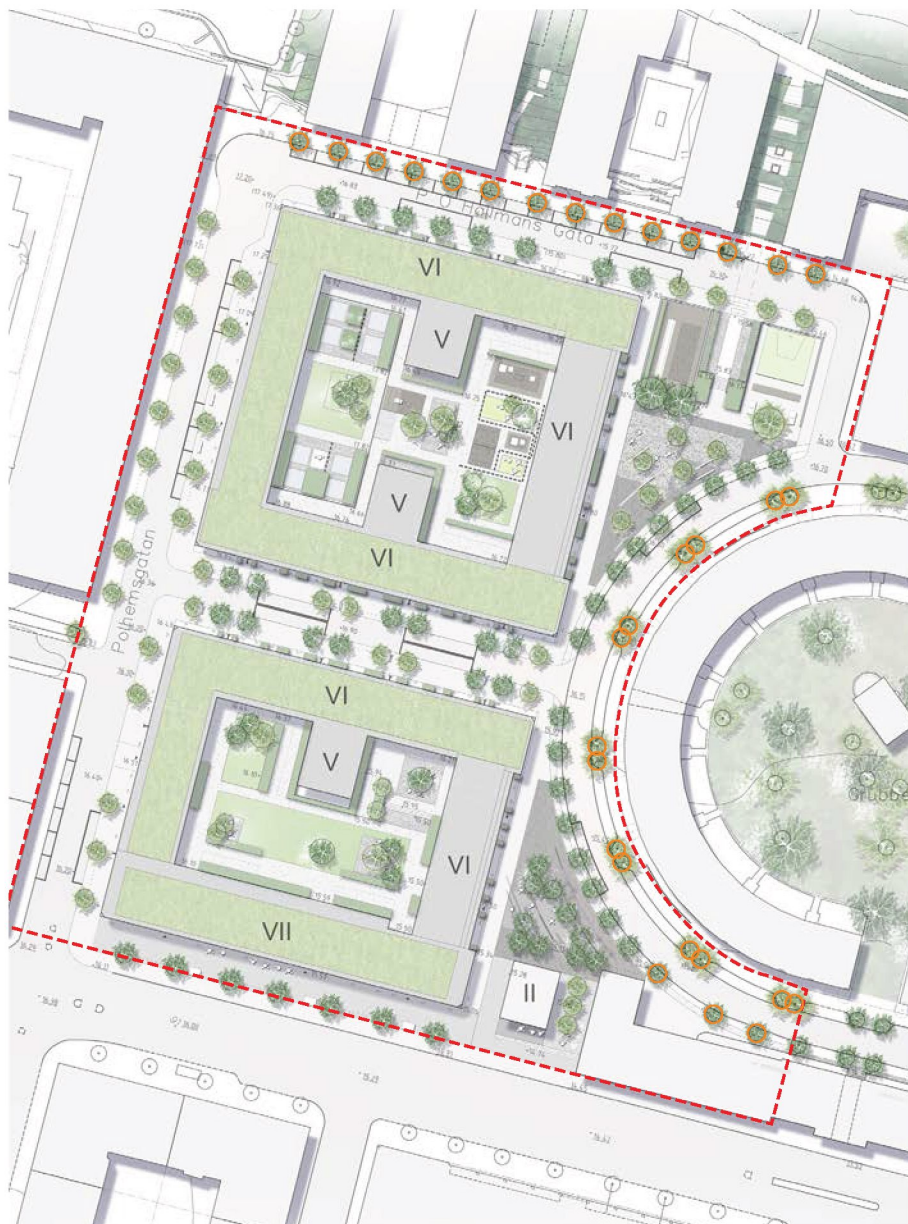

PÅVERKAN PÅ STOCKHOLM

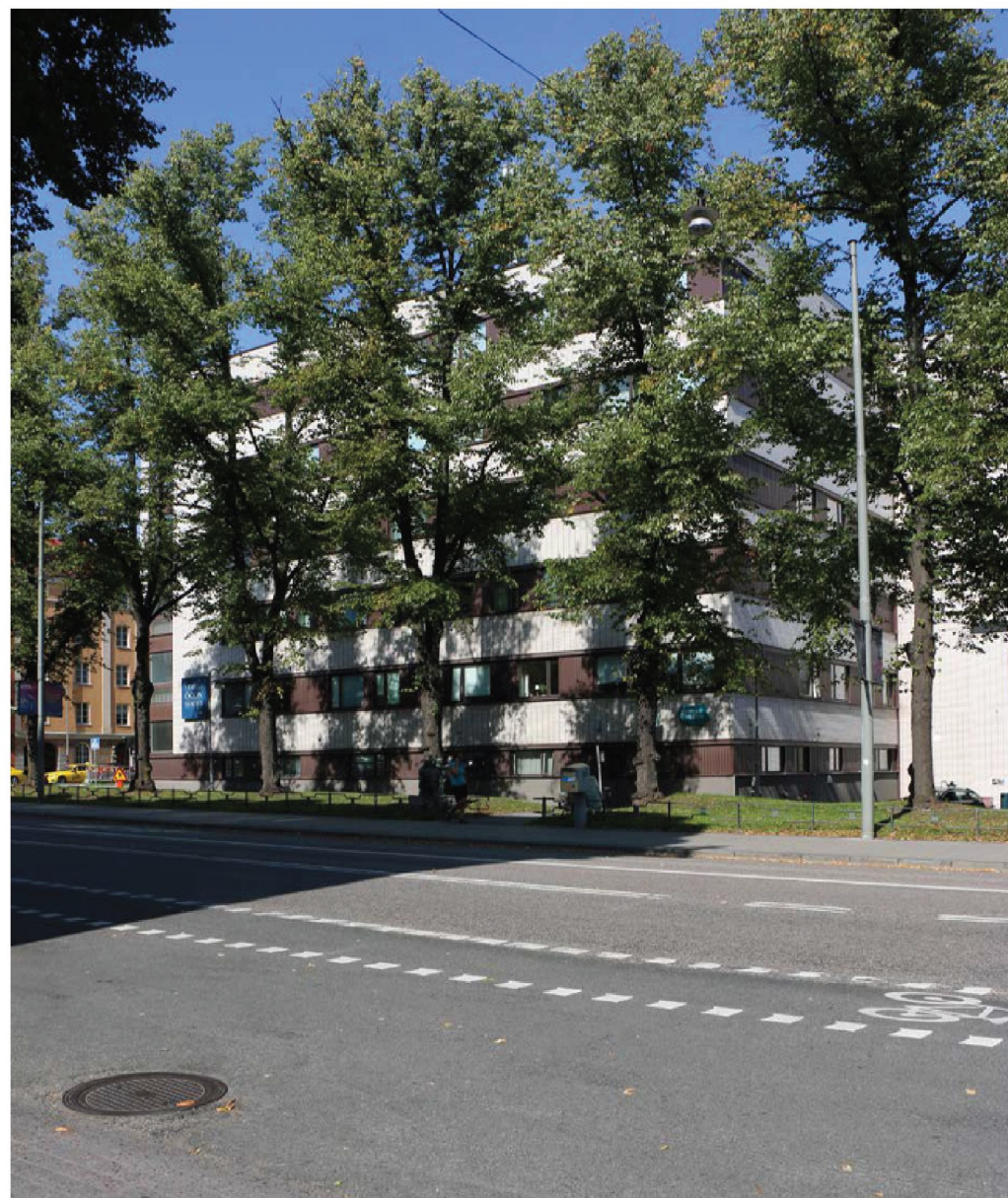

PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSE

Planförslaget. Träd som sparas (inringade gult) och träd som nyplanteras.

Trädrad med lindar vid S:t Eriks sjukhus.

7. KÄLLOR

LITTERATUR & RAPPORTER

Kulturmiljöanalys, Kv Tegelbruket 4, Kungsholmen, 2017-07-12, AIX Arkitekter AB

Alla tiders Stockholm, Riksintressen för kulturmiljövården, Stockholmia Förlag, Stockholms stad

INTERNET

Googlemaps

ARKIV

Stockholms stadsmuseum, Kulturhistorisk klassificeringskarta.

Stockholms stadsmuseum, Digitala stadsmuseet, Fotografier.

AIX Arkitekter AB, Fotografier och kartor